

Prețul unui număr 30 cruceri — 75 de bani.

Jurnal beletristic - literar.

Abonament pe un an fl. 7, pe un semestru fl. 3.60

Nr. 23.

Apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Tomul I.

Printul Dimitrie.

Roman de GEORGE ALLAN.

(Continuare.)

George, după căsătoria sa, era cu mult mai mulțumit ca mai înainte. „Am comis o lașitate, dar acum cel puțin este comisă,” zise către sine. Dar credea a fi comisă acea lașitate numai în sine și către Paula, la Sofia nici că să gândea. Ea să măritase după el, fiindcă era din familia bună, vechiă, el i da tot, ce putea cere o fetă ca și ea. Ceia ce i lipsa lui din bogăția, găsea la mumă-sa, care nu se gândea de cât la eleganța fie-si. El i dase un nume, o pozițiune, un bărbat, de care n'avea să-i fiă rușine, când mergea într'o societate, său când se ducea în preumblare; așa numita credință i va păstra — dar acum, drept recunoștință, trebuia să-l lase în pace. Și Paula era mai fericită de când căsătoria lui George devenise un fapt împlinit. În ziua înaintea cununiei sale, când fuse pentru ultima oră la ea, i zisesese în un moment de descurajare: „Merg la cununie, ca un osindit la perțări.”

Paulei i veniseră lacrimi în ochi și răspunsese:

„George, trebuie să fi bun către ea, căci te iubesc.”

Paula i zisesese adese-ori acest cuvânt: „te iubesc!” El inse în cele mai multe cazuri risese și răspunsese, că fiind-că-l iubesc ea, Paula, ar crede, că l'ar iubi fie-care altă femeie. Apoi Paula se ferise de a mai aduce vorba la acesta. Ea mai avea o mîhnire a ei proprie, pe care o suporta atât de lesne când era George lângă ea, de și nu-i spusese lui nimic de acesta.

Pe timpul, când George se afla cu soția-sa la Paris, Dîmna Verénu i trimisese o epistolă de amor,

pe care Nicu o adresase către dînsa. După ce cetise Paula acel bilet, i se pusese ca un vîl pe ochi, mânilor i se încheștaseră și crezuse, că va cădea în leșin. Era atât de necreșut, așa de revoltător, atât de rău, în cât ar fi trebuit să stea pe loc cerul și pămîntul de această grozăvie. Dacă bărbatu-său ar fi fost a casă, i-ar fi spus totul, și-ar fi vîrsat totă amărăciunea din inimă, ar fi dat curs liber scîrbirei sale, dar el se întorse cu vr'o câteva ore mai în urmă și întru aceia fu apucată de simțiri mai domole, mai ecuitabile: Dacă bărbatu-său avea nefericirea de a iubi pe această femeie, nu era dator ia ei, să-i vină întru ajutor, ca să învingă această pasiune? Nu era soția lui, nu era o legătură sfîntă prin care erau împreunați, și nu trebuiau să împartă și suferințele? O amantă ar fi avut dreptul de a-l părăsi, soția-sa nu avea însă acel drept!

Când se întorse spre sîră Nicu acasă, Paula îl întâmpină cu inima plină și se puse lângă el în odaia lui. Fața lui era întristătoare, avea cercuri mari împrejurul ochilor, ea resimți o mare durere pentru el.

„Nicule” zise ea cu blîndeță, nu scia cum să începă și tremura cu tot corpul, „este drept, că iubesc pe dîmna Verénu?”

Nicu începuse să rișă cam tare: „Cine ți-a spus asemenea prostii?”

Paula resuflă una cu greu și-și încheștă dinții.

„Spune-mi adevărul, voiesc să împart durerea cu tine,” răspunsese cu pasiune.

„Dar adevărul este, că te iubesc numai pe tine: cine a putut să-ți bage acești gîrgăuni în cap?”

Paula tăcu un moment, apoi respuse plângend:
„Te rog, te conjur în numele suvenirilor tale celor mai dulci, mărturisește-mi.“

„N'am să-ți mărturisească nimic! Ești revoltătoare cu insistența ta de a mă face de minciună.“

Paula puse amândouă brațele pe mesă și capul peste ele și plânse de se topea. Nicu se sculă și începu să spună, devenind din ce în ce tot mai violent. După câțiva timp Paula se sculă, acum era cu totul liniștită, dete bărbatului ei propriul său bilet, și dișe:
„Dă-mă Verénu mi l'a trimis în decursul zilei, împreună cu vr'o doue rënduri prin care mă sfătuesce, să mă incerc, ca să aduc la reson pe bărbatu-meu. Nu mă voi incerca, ci mă voi gândi până mâne, ce să mai fac.“

Nicu remase impetrit, i se părea, că-l va ineca furia, nu scia pe cine este mai mânios, pe Paula seu pe Cleopatra. Acéstă din urmă se împacă însă de grabă cu el. Paula însă nu mai voia să scia nimic de el. Trăiau separați, în aceiaș casă, uniți pentru ochii lumii, dar în realitate despărțit. Nicu suporta acéstă separațiune cu inima voiósă, se bucura pré mult, că Paula, în nevinovăția ei, i predase acel bilet fatal, și că prin urmare era lipsită de un document fórte prețios, în cas de divorciu.

După prima și după scârbirea generală Paula nu mai resimți dureri; nu era isbită la inimă prin ne iubirea bărbatului ei. Nu-l iubise, ci primise numai amorul lui, dar totuș era tristă vedënd că nu-l mai póte stima. Dar cu caracterul ei absolut, își smulse orî ce simțire de aplecare cătră el din inima ei; el abuzase de increderea ei, și acéstă nu-o putea să-i pardoneze și cu tótă căldura cugetelor sale se alipi de George.

George nici n'avea lipsă de o confidență din partea Paulei, el scia, vedea cum stau lucrurile. De și nu o vedea adese-orî, totuș o cerceta câte o dată. Cătră Sofia, cătră soția-sa se arêta amabil în public, mergea cu ea în preumblare cu-trasura, astfel în cât tot orașul dișea, că n'ar fi părechia mai fericită de cât ei.

„Cât de lesne te deprinđi a fi fals!“ dișea cu amarăciune în sine, și apoi se întrebă, de ce ar fi făcut primul pas. Acum i se părea, ca și cum ar fi fost nebun în acea séră, când să logodise, căci la ce i folosea acéstă. Ș'apoi ce e mai mult, se retrăsese și de la politică, își dase demisiunea ca deputat. Ca și când n'ar fi avut o opinie firmă, pentru care și-ar fi dat și capul și inimă, ca și când n'ar fi dorit să vedă pe tronul României un principe strein, care se scape biata țără de luptele de partidă, și să-i aducă liniște și pace, și prin astea, bunăstare, progres, înflorire.

Incetul cu incetul se apucă éráș de politică, însă n'avea mult de lucru în acéstă privință, dór se serie ici colea câte un articol de jurnal și să supravegheze necontentit pe prințul Dimitrie.

Să plângea câte o dată cătră Paula de viéta sa greșită, și nu putea înțelege, că ea era în stare a trăi fericită în lume.

„De când te iubesc George,“ dișea ea, „sunt tot de-a-una veselă; când te ved, fiind-că ești de față; când nu te ved, fiind-că mă gândesc la tine.“

Vedea bine cât era de nepațient George, și recunoscea că temperamentul său vivace nu putea găsi fericire în contemplațiune liniștită, dar aștepta totul de la timp și de la forța deprinderii.

De la timp, da acesta aduce multe, și sfîrșese multe, dar timpul este tot o dată și cel mai credincios amic al morții, însă Paula nu se gândea nici la mórtea lui nici la a sa.

Nu scia de ura neimpăcată a prințului Dimitrie, și chiar decă ar fi sciut, de unde ar fi putut prevedea evenimentele, care se plămădeau deja în sênul — timpului, acelu vulcan necalculabil, acelu abis întunecat!

Lui George i trecu luna lui Martie incet și cu greu, întréga forță a firei sale, care avea să se epuizeze în speranță și în așteptare, se revoltă. Se alesese un Domnitor, ér acesta refuzase tronul României, acum era vorba de un al doilea prinț strein. Tot o dată poporul nepriceput începu a striga ici colea după independința provinciei, voia ca Iașiș să devină éráș capitală. Acéstă ideia se imprăștiă printre populațiunea mai de jos așa de grabă, în cât George, care și el avea o ideia fixă în contra prințului Dimitrie, întocmai cum avea și prințul Dimitrie în contra lui George, și acesta dișem era convins, că astea tóte ar purcede de la prinț, că el ar fi corupt poporul.

În casa, în familia sa, George trebuia să fiă fórte precaut, căci Sofia și părinții ei erau partisanii fideli ai prințului Dimitrie, ba cești din urmă chiar spionii lui.

George nu vorbise nici o dată dinaintea Sofiei de temerile și de speranțele sale, ba cu intențiune o ținea în nesciință de atitudinea sa, numai de la alți aflase, că ar fi ținut discursuri violente, că ar fi vorbit de trădători, care voiesc să vîndă țera, s'o predea rușilor, făcënd astfel alusiune la prințul Dimitrie.

O dată lipsi mai multe zile de a casă, sub pretext că cercetéză moșia sa, dar el nu părăsise orașul, ci fusese și și nóptea în biroul de redacțiune al unui jurnal fondat de el.

Sofia află și acéstă și de o dată i se rupse firul paciënții. Cređu că amorul ei cel adênc s'ar fi prefăcut în ură. Decă George ar fi luat mai bine séma de ea, ar fi vedut, că dușmanul său cel mai mare, era în jurul său, în propria sa casă.

Sofia voi să se arunce în brațele prințului Dimitrie. Prin instinctul urei simțise, că astfel va isbi mai tare în George. Se profită de prima ocaziune întâlnind pe prinț în casa părinților ei, și-l rugă ca s'o ducă cu sine la moșia, la mormântul lui Radu.

„La mormânt!“ exclamă prințul, cu nu voiesc să aud de mormente.

„Sciu, că te gândești numai la tron,” șopti Sofia.

„Cine ți-a spus asta, soțul D-tale Domnul Bălescu,” întrebă prințul cu sprincenile încruntate.

„Nu, căci cu el nu vorbesc nimic despre politică, așa putea dice, că nu mai vorbesc cu el nimic,” răspunse Sofia.

Ce să fiă asta, vr'o cursă, care-mă intinde acel blăstemat de Bălescu, prin soția sa! își dicea prințul în sine, fără de a răspunde Sofiei.

„N'am de cât un singur vis,” continuă acum Sofia cu vocea năbușită.

„Și care pôte fi acel vis?” reflectă prințul.

„De a te vedea Domnitor!”

„D-ta, soția lui Bălescu? Nu se pôte să aibă asemenea păreri.”

„Tocmai fiind-că sunt soția lui, tocmai fiindcă mă socotesc într-o nimica, nu numai în politică, dar și în . . .” Sofia se opri acum fără de veste, o privire infocată a prințului respândise fără de veste o lumină atât de mare în sufletul ei, în cât vedu cu grăză abisul în care era să se arunce de bună voie.

„Ce prințesă minunată ai fi fost D-ta,” dîse prințul Dimitrie.

Ea tăcu și schimbă vorba. Prințul din acel moment, scia, că fusese sinceră către el. Cine scie când și cum îi va prinde bine devotamentul acestei femei, decî voi să o menageze.

Da, prințul Dimitrie avea planuri, și urmărirea aceste planuri în secret, dar cu bun succes. Acum după ce aflase, că pôte dispune în jurul Bălescului de o persoană devotată, ba ce e mai mult, de o femeie pasionată, care în furia ei, în ura ei i va servi lui cu mai multă credință și sinceritate, contra dușmanului său cel mai rețutat, ca orî cine. Acum decî nu mai considera pe acel Bălescu, pe acel redactor, de o pedecă atât de mare, precum îl considerase până atunci.

Nici o dată nu s'a descoperit întregul plan al prințului, dar unele efecte ale acelu plan s'au vădit, și vom asista și noi la desfășurarea lor.

XI.

A doua zi după convorbirea Sofiei cu prințul domnia o liniște remarcabilă prin stradele orașului. Un manevru de primăveră se ținea în o depărtare ca de o oră de la oraș și mulți merseseră deja de diminătă afară, ca să vedă corturile și spectacolul.

George Bălescu voise și el să asiste cu soția sa, dar apoi, în urma unei sciri, declarase, că nu pôte, așa dar merse Sofia cu Verenu și cu Nicu Navru.

Scirea care reținu pe Bălescu în oraș fu o adevărată fatalitate pentru el, dar pentru țără ea fu o salvare. Nu s'a aflat cine adusesese acea scire și ce-i vestise lui George.

El ședea în biroul său de redacțiune și aștepta să se întorcă un om, pe care-l trimisese prin suburbii. George Bălescu avea convicțiunea, de unde i venia

nu scia nici chiar el însuș, avea convicțiunea, cum că astăzi trebuia să se întimple ceva.

Adică Domnitorul nou ales, Carol de Hohenzolern avea să calce aji pe solul României, era decî o zi destul de memorabilă, dar acest fapt nu-l neliniștea pe George, pôte că să gândea la ore care contra manifestațiunii, însă temerea sa nu era basată pe nici un semn, pe nici o vorbă, și așa dară nu era pôte de cât o simplă nălucire. Ici coala și lui i părea, că numai visază de asemenea lucruri, și se numia pe el însuși visionar, și totuș, în contra părerei amicilor săi, nu putea năbuși convicțiunea sa, că s'ar fi plănuit pentru acea zi o demonstrațiune separatistică, o demonstrațiune urzită din partea prințului Dimitrie, cu scop de a fi proclamat de Domnitor al Moldovii.

Omul se reintorse și îi aduse scirea că glote suspecte s'ar porni înspre „Locuste,” și că suburbiile ar fi deșerte, ca nici o dată. Prințul Dimitrie n'ar fi eșit încă din palatul său, ér Dómna Bălescu ar fi întreat de el la moșia.

„De cine a întreat?” repetă George Bălescu către servitorul său.

„De prințul Dimitrie!” răspunse acesta.

„Soția-mea să fi întreat de prințul Dimitrie, afară la moșie,” dîse George, mai mult în sine, de cât către servitor.

„Da,” afirmă acesta, „mi-a spus chiar portarul la porța grădinei.”

„Bine, du-te,” făcu Bălescu cu un gest de nerăbdare.

„Sofia!” își dîse acum George, „la porța prințului, étă un lucru minunat! De ce să fi mers ea acolo? Ca să verse vr'o doue lacrimi la mormântul mititelului Radu? Dar atunci n'ar fi avut lipsă, ca să mai întrebe de prinț, așa’ . . .

Acum îl copleșiră niște gânduri stranie. Iși aduse a minte, că mai înainte, pe când nu-i păsea de acesta, aușise adese-orî vorbindu-se de amicitia prințului și a Domnișorei Petru, că mititelul venise adese orî la dînsa! — —

Să fi fost el George Bălescu, un instrument al prințului Dimitrie, când o luase el de soție, erupsesse el prințul în un hohot sarcastic, când ea devenise soția sa! Asta să fi fost cauza repulsiunii sale instinctive, a urei sale nemăsurate în contra lui?

Scrîși din dinți de furie orbă: „Între noi trebuie să se facă lumină, și încă cât de curînd,” dîse el.

Nu-l mai răbda în birou. Eși pe stradă, voia să mîrgă prin strade laterale pe șosea și de-a colo la Locuste.

Mergea turbat, dar tot o dată cu luare a minte de cea mai mică mișcare. Orî ce vedea, i se părea suspect și gândurile sale îl goneau așa de mult, încât i veni amețelă.

Credea că ar fi efectul unei sfâșielii de la inimă decî intră în o locandă și ceru de mâncare și de bîut, pentru a se restaura.

„Nimic nou, Domnule redactor,” întrebă birtașul clintind din ochi.

„Nimic!” răspuse George care nu voia să intre în conversațiune cu acel om, care trecea de partisan secret al prințului.

Dar nici birtașul n'avea intențiunea, ca să mai stea de vorbă cu musafirul său, căci grăbi afară.

„Unde să duce chir Nastase,” întrebă George pe băiat, care remase ca să-l servescă.

„Apoi de, mai sciu și eu,” răspuse acesta, „trebuie că să pregătesce vr'un lucru mare, de ese pe acest timp, în contra obiceiului său.”

George plăti și eși afară. Era ca pe la două ore. Făcu semn unui birjar, care trecea în pas și se puse în birjă.

Șoseaua era liniștită, animată numai prin vr'o câteva care de țeranii și prin vr'o câțiva jidani.

Vedând George această liniște se întorse dicându-și, că Verénu și Navru totuși vor fi avut dreptate, când susținură, că prințul Dimitrie ar fi renunțat la ori-ce încercare; decă nu se va întempla astăzi nimic, totul va fi bine, căci prințul cel strein, va ocupa tronul și se vor suprima toate uncltirile.

Adese-orî o pătesce omul, cum o păți acum George. În momentul, când i se alină toate temerile, pe care le-au avut până atunci, în minutul când crede, că s'a convins pe deplin de deșertăciunea lor, să pomenesce de o dată, că totuș a fost drepte, ba încă pré drepte și póte nu destul de mari.

Cu cât se apropia George mai mult de oraș cu atât aușia mai mult un vuet, un frémēt neobicinuit, deja până să nu sosescă în piața cea mare, acolo însă, dinaintea municipalității, trăsura sa nu mai po-
tea avansa.

Totă piața era plină de ómenii, care vociferau, care strigau, balconul municipalității era ocupat, și George auđi strigăte, ca: „Trăiescă independința!” „Trăiescă prințul Dimitrie!” „Jos cu streinii!”

George să așteptase de săptămâni la una ca această, ba cu câteva momente mai nainte era sigur că va asista la o asemenea scenă, și numai în minutul cel din urmă, după cum scim, părăsise această idee. Cu totă pregătirea sa, cu toate că scia, că acest tumult nu era manifestarea voinței poporului, ci era artificial, urzit de prințul Dimitrie cu bani rusești, cu toate acestea, vedând acum cu ochii realizarea temerilor sale, vedând acea mulțime de ómenii undulantă, să simți apucat de ameteți. Se sculase în birje și se uita impregur, dór de va vedea figura cea înaltă a prințului, — firește, ea nu era de față, séu nu era de recunoscut.

George se dete jos din birjă.

„Mă duc să-mi aduc revolverul să-l impușc, chiar pe din dos, orî cum ar fi,” dișe în sine, „să ne strice el ultima noastră speranță!” și se încercă, de a ajunge prin o stradă laterală în locuința sa. Dar această nu se putea așa de lesne, ómenii înarmați cutreeră în glóte toate stradele, ar fi trebuit să mērgă cu ei, séu să fugă. Se întorse în piață. Strigăte, sbierăte, urlete; și cu toate acestea totul avea un aspect pacinic, clopotele catredalei resunau — preoțimea stetea cu totul la dispozițiunea Rusiei, și serba deslipirea provinciei de țera ei suroră în maniera ei sunătoare.

George se apucă de cap, i era ca și când ar trebui să-și pérđă mințile.

„Asta-i numai o glumă! O mână de ómenii plătiți sbieră, și cu această să se decidă sórtea noastră? Mâne vor veni Rușii sub pretext că trebuie să susțină ordinea, ș'apoi s'a hotărit cu noi.

George se imbulzi prin mulțime, o străbătu, îl cunosceau, cismarul și croitorul său, lăptăgiul și pālărierul său steteau cu țeranii și sberau. Il lăsau să trecă, ordinul suna numai de a face sgomot, nimen nu se gândea, că va veni miliția, și că va incepe impușcatul. George străbătu până la municipalitate, urcă treptele și eși pe balcon.

„Ați nebunit,” răcni cătră cei care steteau înghesuți acolo și împinse pe unul de o parte, „cărăți-vē la moment de pe balcon.”

Bărbații adunați acolo erau cu totul uimiți și speriați, George avea o înfătoșare atât de imperativă prin furia care-l domnia. Nimen nu scia ce voiesce, astfel se retraseră cu toții în odaia și el remase singur pe balcon. Cei de jos deveniră atenți la această procedură și incepură a asculta, căci de mult deja așteptaseră ceva nou. Lumea se inferbintase prin strigătele și sbierăturile proprie și acum spera, că va veni altceva — după calculul prințului Dimitrie, trupele ar fi trebuit să fie de mult reintorse, pentru a restabili pacea.

„Ați nebunit!” răcni el încă o dată, „dar nu sciti voi cine este prințul Dimitrie?”

Toți tăcură, toți incremeniră de lucrul neașteptat ce aveau să auđă.

George continuă: „Un om, care vē voiește réul vostru este el, un om, care nu cunosce nici dreptate nici lege, un om, care nu are Dumnezeu” — jos să simți un morăit, erau popii, pe care prințul Dimitrie îi plătise tot de-a-una cum se cade. George auđi acest morăit, și ne mai putend să-și stăpēnescă cuvintele sale, căutând după ceva, ce să înțelgă poporul și de care să fiă îngrozit, dișe: „un om, care ș'a omorît propriul său copil.”

(Finea va urma).

Literatura Franciei.

de la început până în timpul lui Ludovic XIV.

(Continuare.)

Capitolul al cincisprezecelea din partea a treia.

Scusa lui Panurg și explicarea unei cabale călugărești cu privire la carne murată.

Dumnezeu, dișe Panurg, să ajute la toți aceia, care vęd

minetă și de ași fi împenat și implut stomacul meu, aș voi, decât s'ar cere neapărat și ar fi de lipsă, să părăsese prânțul — dar să nu cinez! foc și cătran! Este o eróre, un scandal în natură, căci natura a făcut ziua pentru osteneți și muncă,

CASTELUL REGAL DIN SINAI.

bine și n'aud nici un cuvânt. Eu vęd vęd pré bine, dar nu aud nimic, și nu știu ce voiți. Stomacul flămând, n'are urechi. Deu, urlu, răcnesc de fôme, ca un căpiat. Ostenela a fost cam pré, pré. Cine mă va scôte încă o dată din așternut, va fi de bună sémă mai cu minte de cât Pecală. Haidem la mâncare, nene Ioniță. Barim de a-și fi mâncat ceva de di-

unde să-și vedă fie-cine de meseria sa și de lucrul său; și pentru ca să ăsă bine, ne ține insaș lumina, adică focul sôrelui. Séra o trage incetinel înapoi și dișe pe tăcute: dragi copilași, sunteți ômeni de omenie, ați muncit destul până acum, nóptea a venit; deci puneți la o parte lucrul voștru și trăiți bine cu pâne, cu vin bun și cu carne bună; apoi resuffați

puținel și mergeți de dormiți, ca mâne diminătă să fiți éráș sdraveni și voioși la muncă, ca și mai nainte. Așa fac și șoimarii; după ce a dat nutriment șoimului, nu-l inhață îndată după vânat, ci-l pun să se odihnescă pe bețișore. La asta s'a priceput pré bine dragul de papa, care a născotit postul, a ordonat, să se postescă, nu mai departe de cât până pe la tócă; restul țilei era liber de mâncare. Mai de mult numai puținí ómení se puneá de améđi la mész (dór numai călugării, căci ei și așa n'au alt nimic de făcut, ei au tóte țilele serbători și se țin cu sânteniá de vorba monástrésză: de missa et mensam; căci ei nici nu ástéptă, ca să vină egumenul, ci măcinând cu fălcile, și cu picerile sub mész, astfel și nici de cum altmíntre ástéptă ei pe egumenul lor.) Cina însă și-o făcea tótă lumea, dór numai vr'o doni nebuní-visători nu máncau séra. Cina vine de la coena, adică ceia ce este de obște tutora. Asta o scii pré bine frate Ioniță. Acum plécă prietine, vină cu mine in numele satanei și a mume-si. Stomacul imí latrá de fóme, dór chiar ca un căne turbat. Hai să-i aruncăm supă in gură, ca Sibilla lui Cerber; de-l făcu să tacă. Ție-ți place supa, mie însă mai bine imí ticnesce ciorba, căci e mai grósă, mai nutritóre, căci cuprinde in sine și o bucățică din arătorul pus in salamură, și crescut bine cu noue lecțiuni.

Înțeleg, respunse fratele Ioniță, înțeleg metafora este luată din óla monástrésză de fiert. Arătorul este boul, care ară, séu care a arat. Crescut bine cu noue lecțiuni, va să ăică fiert bine. Căci cucernicii părinți pe vremurile mele făceau in fie-care diminătă, până să nu mérégă la liturgiá tot felul de preambule, să curățeau pe din lăintru și pe din afară; tușeau, visau, pentru că să nu ducă nici un pic de necurătenie la slujba Dumneđeésză. După ce isprăviră cu acésta, merseră cu evlaviá in chilia lor cea sfântă de rugăciuni; astfel numiau ei in limbagiul lor secret bucătăria monástirei, și se rugară acolo cu smereniá, ca să se pună îndată boul la foc spre in-doparea Domnilor părinți și frați ai Mántuitorului și Stăpénului nostru: adese-orí făceau chiar ei foc sub óle etc.

Din aceste probe vedem că lui Rabelais, la care se manifestă influința renesanței prin cunoscința multor autori anticí, totuși i lipsesce, până și cea mai mică urmă din simțul frumsetei.

Petrecerea sa repetită in Italia n'a adus nici o schimbare intru acésta. Numai astfel se explică aberațiunile fantasiei sale, acea lipsă completă intru stăpénirea sa și a subiectului séu. Pe timpul séu acésta nu-i strica mult, dar micșoréză efectul asupra gustului rafinat al timpului present, și imputineză impresiunea acelei mulțimi de idei frumoșe.

Este explicabil, că o aparițiune ca romanul lui Gargantua și Pantagruel, a trebuit să provóce o profusiune de imitațiuni diferite. Prima se arată in Germania, scrierea lui Johannes Fischart numită: „Geschichtsklithering.“ Opul Germanului avu un succes fórté mare, care se póte explica numai prin aceia, că Fischart nu tradusese numai ci localisase pe Gargantua. Și in Francia urmară multe imitațiuni, care însă fură tóte mai neinsemnate de cât opul lui Rabelais. Multe cestiuni atinse de el, se tratară pe larg de imitatorii lui.

Poesia savantă basată pe vechii clasici făcea intru aceia progrese tot mai mari, și pe la mijlocul secolului al șese-spre-decelea se ridică acea scólă, capii căroră se numesc de obi-beiu „pleiada francesă“. Sunt șapte la număr, in fruntea

lor sta Pierre de Ronsard (născut la 1524 in castelul La Poissoniere, mort la 1585). Scóla cea nouă porni de la principiul, că trebuie să se formeze o literatură de tot nouă pe baza imitațiunei anticilor, a Spaniolilor și a Italianilor. Cu tótă că Ronsard urmărea ținta sa cu adevérat și cu mare entusiasim, demonștrând in genurile mai mici un talent fin, întreaga mișcare la cele din urmă trebui să conducă la un tip pré manierat. Există stăruința de a vivifica limba prin studiul dialectelor populare, dar tot o dată se împrumutau de la Romaní și de la Eliní un mare număr de cuvinte, prin care se strica chiaritatea expresiunei. Semnificativ pentru ținta pleiadei este un op in prosă a lui Ioachim du Bellay (1524—1560) „L'illustration de la langue française.“ Aici cere ca să se imiteze neapérat literatura antică cea profaná, observându-se tot o dată viéta cea reală și pasiunile ómenilor. Tot o dată puneá un pond pré mare pe erudițiune, încât nu putea fi favorabil pentru desvoltarea liberă a fantasiei.

Astfel un op critic porni noua mișcare; junimea zelósă fu tare impresionată de ideia exprimată și din șirurile lor eși sus menționata pleiadă. (Este ca și când Românii ar fi plagiat acest fapt al istoriei. Și la noi opul critic a lui Titu Maiorescu, despre poesia română, pare a fi pornit o mișcare nouă, din care să crede că ar fi eșit tot asemenea o pleiadă. Țicem să crede, fiind-că asemenea lucruri nu le pot constata nici o dată contimporanii și remâne ca posteritatea să-și dea verdictul séu definitiv in acésta privință. Nota Redacțiunei). Chiar Bellay atacă gustul dominant prin o satiră: „Le poét courtisan“ in care ridiculísă aplecarea spre galanteria dulcégă și spre alegorisare sécă.

De mai mare insemnătate fu introducerea Alexandrinului in poesia sa, care măsură deveni in curénd dominantă. Dar abia Ronsard aplică pe deplin principiile lui Ballay in posesiile sale mai mari; el a declarat in una din posesiile sale, cumcă numai acei Francesi, care ar fi Eliní și Romaní, ar putea înțeleghe opurile sale. In una din acele: „Amours“ imită pe Ovid, in o poesiă epică La France pe Virgil, in odele sale pe Pindar Horatiu și pe alți. Dar nu atinse spiritul anticeii, intuițiunea viuă, ci numai forma, aplicarea țeilor din Olimp. Suportat de curentul timpului ajunse la un renume nemărginit, fu salutat ca un miracol al naturei, ca o oglindă a artei, și el însăși declară că ar fi regele poeziilor. — Acésta direcțiune dobéndi din ce in ce putere mai mare: Etienne Jodelle (1532—75) o transferă in domeniul dramei și scrise după modelul anticilor, mai cu sémă a lui Seneca, o tragedie cu coruri „Cleopatra captivată“ (1552) care s'a reprezentat la curte in aplausul savanților și al cavalerilor. Alți poeți au tractat in asemenea manieră antică subiecte din istoria romană și din bibliă. Ca tragedia așa și comedia fu dusă de Jodelle la imitațiunea Romanilor (Plautiu, Terentiu). Deja aici se arătară, ca in tóte genurile, care se apropiă mai tare de viéta reală, talentul de observare pentru caractere și talentul pentru intrigi.

Dar și in contra gustului pleiadei se porni, lucru firesc, o mișcare contrară, care stăruia că se apropie poesia franceză éráș mai mult de caracterul poporului francez. In capul acestei mișcări stetea François de Malherbe (1555—1628). El represintă fórté lámurit o parte certă a spiritului francez:

avea o pătrundere extraordinară pentru orî ce abatere de la natural, și un gust fin, care nu suferea nimic nelămurit, neînțelegibil. Purcedînd de la acest princip, încercă o reformă a gustului și a limbei; pentru acêsta din urmă statori exigința, că să fiă în poesiă tot atît de chiară, ca și în prosa vieții celei obicinuite. Malherbe era un cunoscător al anticei, dar lupta cu zel în contra formalităților imprumutate de la dînsa.

Cât de curînd dobîndise victoria scôla lui Ronsard, tot așa de curînd o perdu, și direcțiunea cea nouă dobîndi teren solid. Dêcă vom recapitula pe scurt ceia ce a produs acêstă scôlă, vom avea următorul rezultat; inspirațiunea cea mare și simțimentul cel profund lipsesc, dar totul apare exprimat chiar și determinat; un ôre care carmen insotesc

mersul limbei, precum și al ideilor, cu tot rimul și cu totă cadența, tonul poesiei amintesc tonul conversațiunei.

Opul literaturii antice, care în acêstă epocă a avut pôte cea mai mare influință, a fost colecțiunea de biografii ale lui Plutarch, pe care le-a tradus Iacob Amyot de la 1559—1574 în o franceză fôrte curată. Vechiul autor după cum scim, nu aparține între spiritele conducătore ale poporului sêu, dar scrierile sale intrunesc o mulțime nefinită de fapte, care cuprind aprôpe intrêga vieță. Traducerea perfectă, făcu din Plutarch în un sens ôre care un conducător al poporului francez, potentă darul firesc de a observa realitatea. Sê respândi gustul pentru biografii și pentru tractate cu cuprins moral-filosoficesc. —

(Finea va urma).

PARASITUL

SÊU ARTA DE A TE FACE FERICIT.

Comediă în 5 acte după SCHILLER

de Laurian Luca.

(Continuare).

La Roche. Eu sê-l înbrătoșez, nu, în veci nu! Dêși cum sê prefacă el, acum nu sciu voiesce sê mă înșele pe mine sêu pe Escelenția Vóstră; dară scurt! Eu rămân pe lângă acusa mea. Nicî o pace între noi, până ce nu l'oi desmasca până ce nu-l voi areta în totă golătatea lui.

Narbone. Eu sum convins despre nevinovăția lui, numai fapte, doveđi puternice mă pot convinge despre contrarul.

La Roche. Fapte! doveđi! o miă nu una!

Narbone. Afară cu ele!

La Roche. Doveđi destule — o mulțime, dar chiar aceia-i că eu nu pot documenta nimic cu ele! Contra unor atari mișei nu sê pôte dovedi nicî când ceva. La început a fost așa sêrac ca mine; acum are din abundență. V'am spus dóră că el influința, de mai nainte și-a prefăcut-o în bani, că prin acea și-a câștigat intrêga lui avuțiă; — e drept că eu acêsta nu o pot dovedi cu documente în scris, dar D-đeu scie că ce đic e adevêrat, și eu sum în stare sê jur pe vieță și pe mórte.

Selicour. Acusa e cu mult mai vilă de cât ca aceea să mă pôtă atinge pe mine, — de altmintrea mă supun, și celei mai aspre cercetări! Cea ce posed e fructul ostenelei mele de 15 ani: — am câștigat-o cu sudori amare și cu privighiări neîntrerupte, și cred că nici nu o folosesc în mod necuviincios. Din aceea sê nutresc sêrmanii mei consăngenî; aceea susține vieța lipsitei mele mame!

La Roche. Minciună! minciună! E drept că eu nu o pot dovedi! dar el minte, minte fără de rușine!

Narbone. Moderéză-te, fi bun!

Selicour. D-đeu! ce am ajuns! Amicul meu La Roche sê mă atace, sê mă lovêscă așa aspru. Ce nebuniă te-a cuprins frate? Nu sciu sê rid de așa furiă sêu sê mă mîniu. Dar a ride pe conta unui amic ce sê ține vătêmat, nu, acêia nu o fac, acêia nu o pot face eu, ar fi prea mult

dela mine. — Dar tu cum te poți înșela așa de tare față de mine! Vină-ți odată în fire scumpul meu La Roche, și pentru o mîniă nefundată nu te subtrage de la strălucitul post ce ți l'am otărit.

Narbone. Ți-o spun drept domnule La Roche, acêsta cerbicoșiă nu-mî dă opiniune bună despre d-ta. Trebuie sê te rog și eu sê fi mai drept față cu amicul d-tale? Pe onóre! Pe d-l Selicour l'compățimesc din inimă.

La Roche. Eu o cred Escelență! El dóră mă făcu un moment și pe mine contra dreptei mele voințe sê rătăcesc, — dar nu, nu! il cunosc prea bine — sum prea convins, nu mă va duce așa ușor pe ghiată. — Luptă, luptă între noi, și nu împăciuire! Aici pe cum vêd e deșertă orî ce vorbire mai departe, dar de și mă duce ștregarul până la estreme, totuși mai bine voiesc sê mor de fôme de o miă de orî de cât ca sê mulțănesc lui pânea mea. Mê recomând Escelenței Vóstre! (Ese).

Scena 5.

Narbone, Selicour.

Narbone. Pricepi d-ta acêstă încăpăținare neclintita.

Selicour. Nu-i nimic. El e un nebun, dar bun de inimă, il voi modera eu éraș. —

Narbone. El e iute de fire, eu capu în mîni, dar arată a fi om bun. —

Selicour. E un suflet de om, stau eu bun, dar e cam sclintit. — Sê pôte și aceea că cineva il atîță asupra mea.

Narbone. Așa credi?

Selicour. Așa ceva, trebuie sê fie. Cine scie vre-un inimic secret și invidios, căruia acest serman îi servește de mașină.

Narbone. Și ôre cine ar putea fi!

Selicour. Sê află fôrte mulți cați doresc peirea mea!

Narbone. Ai p^ote vre-un prepus pe cineva?

Selicour. Am, dar il voi suprima. Căci despre d-l Firmin ȃeu nu pot presupune aș^a ceva. Ar fi rușine! aceea nu s^e p^ote!

Narbone. Aș^a cuget și eu, el imi pare un om cu mult mai drept și mai modest.

Selicour. Modest, da fără indoială!

Narbone. Aș^a dară il cunosc?

Selicour. Suntem amici.

Narbone. Ei și ce opiniune ai despre el?

Selicour. D-l Firmin trebuie s^e o mărturisesc e un bărbat de căt care mai bun nici nu poți pofti, pentru un oficiu de și nu e ceva capacitate, dar e un lucrător harnic, și isteț. — Nu că d^oră ar fi lipsit de pricepere și cunoscință — nici pe departe! — El de bună s^emă scie multe, dar nu s^e observă pe el.

Narbone. M^e faci curios s^e-l cunosc.

Selicour. Eu deja de mult voiam s^e vi-l prezentez, dar nu l'am putut indupleca, el p^ote s^e crede a fi născut pentru o rolă subalternă și pentru obscuritate. Eu însă voiesc. —

Narbone. Nu te ingrigi! un bărbat de merit p^ote inainta fără considerare la rangul lui. Eu insu-mi voi s^e-l cercetez. — Dar acum s^e revenim ȃrăși la tema n^ostră de mai înainte. in care ne intrerupse La Roche.

Selicour. (Perplex). E cam târziu.

Narbone. Nu face nimic.

Selicour. Dar va fi deja timpul audiențelor.

Narbone. (S^e uită la ceasornic). Da e drept.

Selicour. Putem s^e o amănăm pe mâne. —

Narbone. Bine, fiă!

Selicour. Eu voiesc dară —

Narbone. Incă un cuv^{en}t —

Selicour. Pofțiți?

Narbone. Voi s^a te mai însărcinez cu o afacere la care incă se cere capacitate și curagiu.

Selicour. Stau la poruncă!

Narbone. Antecesorul meu prin administrarea-i rea a dat loc la o mulțime de abuzuri ce pe lângă t^otă osteneala n^ostră incă nu am fost in stare s^e le delăturăm, la aceea s^e cere s^a s^e subst^{er}nă un memoriu in care descoperindu-se t^ote transgresiunile și mișeliile, t^ote fără cruțare s^a s^e facă cunoscute guvernului.

Selicour. Scusați Escelență, dar o atare scriptă p^ote avea urmări impovărat^ore pentru autor și chiar și pentru Escelența V^ostră.

Narbone. Asta nu ne sup^{er}ă — nici un periclu, nici o respundere personală nu p^ote veni in joc acolo, unde impune datorința.

Selicour. E drept.

Narbone. Numai d-ta ești ca și făcut pentru acest lucru. — Explicări, chiarificări nu am lipsă să-ți dau.

Selicour. Și cred că in privința aceea ne unim in păreri.

Narbone. Fără indoielă. Ac^ostă afacere e grabnică. Eu m^e duc. Nu perde ins^e de loc timpul, căci in căt e cu putință incă astăzi l'aș trimite la guvern. Scurt și bine

in puțin să fiă ȃis mult. Remas bun! Mergi, apucă-te numai de căt de lucru. (Ese.)

Scena 6.

Selicour, Madame Belmont.

Mad. Belmont. Sunteți singur d-le Selicour? Am voit să aștept până ce se duce, căci el nu trebuie să scie nimic despre aceea.

Selicour. Despre ce e vorba madamă?

Madam. Belmont. Voim să dăm astă s^eră un mic concert și Șarlota mea voiesce să s^e producă in acela.

Selicour. E răpitoare când cântă!

Mad. Belmont. D-ta căt^e o dată te ocupi și cu poeziile? Nu-i drept?

Selicour. Cine nu face cel puțin o dată in viața sa versuri?

Mad. Belmont. Aș^a dară compune-ne un cântec s^eu aș^a ceva pre s^eră.

Selicour. Vre-o romanță p^ote?

Mad. Belmont. Pré bine! Romanțele ne plac cu deosebire!

Selicour. D^ecă zelul va putea suplini lipsa geniului.

Mad. Belmont. Bine, bine! m^e pricep.

Selicour. De altmintea și eu am lipsă de o astfel de ocupațiune ușoră pentru recreare! T^otă n^optea n'am dormit resfoind la acte și coreg^{en}d la rațiuni!

Mad. Belmont. O ocupațiune afurisită!

Selicour. Intr'adev^{er} m^e simț in cătva atacat. — Cine scie! fl^orea poeziei p^ote că m^e alină cu plăcutul ei respir.

Scena 7.

Precedentii, Robineau.

Robineau. (După culise.) No! no! d^ecă-i in lăuntru mi va fi ertat s^e intru la el.

Mad. Belmont. Ce-i? Ce-i acolo?

Robineau. (Intrând.) Ac^ostă turmă de slugitori se scotesc mai mult că insiși domniilor lor, — vreau s^e vorbesc cu domnul Selicour.

Selicour. Eu-s acela.

Robineau. Voi vedea indată. — Da — ȃic și ȃeu el e! cu trup cu tot. — ȃeu parcă-l v^{ed} incă cum se juca cu junelași din sat. — Uită-te incă o dată la mine, privesc-m^e drept. — Nu-i vorbă eu m'am schimbat in cătva. Nu m^e cunosc?

Selicour. Nu!

Robineau. O! o! nici că m^e cunosc, eu sunt Cristof a lui Robineau a v^{er}ului care a luat in căsătorie pe grasa Madelon mătuș^a moșului d-tale.

Selicour. A! aș^a!

Robineau. Apoi eu cred că verii au datină să se imbrăcioșeze.

Selicour. Cu plăcere — adă mâna vere!

Robineau. Mare mulțumită vere!

Selicour. Dar s^e mergem in odaia mea aici nu-s a casă.

Mad. Belmont. Fi liniscit d-le Selicour! Fă ca și când nici nu aș fi aici.

Selicour. Scusați madamă. D-văstră sunteți prea bună! Nu luați în nume de rău, căci el e un țeran bun și onest și un văr al meu pe care eu foarte îl iubesc.

Mad. Belmont. Așa se și cuvine d-le Selicour!

Robineau. Eu chiar acum am sosit vere!

Selicour. Așa — și de unde?

Robineau. Ei de unde airea, de cât de la satul nostru. — Parisu-ăsta e ca douăzeci de sate. Doue căsurți sunt de când scoborindu-mă din căruța de poștă tot âmbliu în căce și în colo ca să te aflu pe d-ta și pe La Roche, sciiți pe vecinul și conscolariul d-tale. Acum bine că te aflu, în sfârșit pot fi liniștit.

Selicour. Ai venit în ceva trebă la Paris vere?

Robineau. În ceva trebă! d'apoi am o trebă e drept —

Selicour. Ei! ce fel?

Robineau. D'apoi să-mi caut norocul aici vere!

Selicour. Ha! ha! ha!

Robineau. Cred că-i o trebă destul de însemnată.

Selicour. (Cătră Mad. Belmont.) Scusați madamă. —

Mad. Belmont. El mă desfătează.

Selicour. E un tândală.

Robineau. Petru cărașul 'mă spune că d-ta vere ai știut învârti bine în Paris rōta norocului. Ci că pe când erai micuț erai un părlit și jumătate, — încă de atunci se vorbea că nu vei peri, ci-ți vei croi singur viitorul! Tot auđiam la faime despre d-ta și acele sunau prea bine, în cât nu vream să le credem. Fiind-că apoi nu poteam sta atâta vreme la indoială 'mă ăise tata: dute Cristof caută pre vărul tău la Paris! De drum nu te vei căi nici o dată. — Ba poți-ți vei găsi norocul în o căsătorie bună. Eu apuc îndată drumul și étă că-s aci! Nu-mă lua dōmnă în nume de rău, Robineau vorbesce pre față, cea ce are la animă o are și pre buze și cum vėđui ici dinaintea mea pre dragul meu văr. veđi d-ta mi se deschise animă și fără voiă.

Mad. Belmont. Se înțelege, e prea natural.

Robineau. Ascultă-mă vere eu încă aș dori tare să-mă croiesc norocul! D-ta scii calea învârtă-mă de unde am să încep.

Selicour. Fi tot de-a-una drept, sincer și nefățarit! Astea sunt lucruri de căpeteniă vere, alta nu scii nimic. — Dar acasă află-se toți bine?

Robineau. Har Domnului bine! Familia sporesce. Bertrand și-a măritat pre Susana, ea acuși nasce, și crede că d-ta vere vei primi să-i fi nănaș. — Toti și tōte sunt în stare bună, numai sēraca mama d-tale, ea gândesce că totuși e prea mult să sufere atâta lipsă când are la oraș un fecior așa bogat. —

Selicour. (Incet.) Ține-ți gura nătărăule!

Mad. Belmont. Ce ăice despre mamă?

Selicour. (Tare.) E cu puțință? Mă de talcri ce i-am trimis să nu fi sosit încă? — Țeu mă dōre inima! Ce rēnduială afurisită e și la poștele nōstre. — Sērmana, buna mea mamă! Cât va fi avut să sufere!

Mad. Belmont. Sērmana trebuie ajutată.

Selicour. Fără indoială! — Numai de cât voi ruga pre ministru de un scurt concediu, — cerința e drēptă. Cred că nu va fi respinsă. Datorința naturei premerge tuturor celor lalte. — Eu grăbesc cătră satul meu natal — în 8 zile tōte vor fi aduse în rēnd. Ea nu voiesce să vină la Paris, măcar

că am rogat-o de atâtea ori! Sermana bētrână ține tare la locul născerei. —

Robineau. Țeu nu mă pot pricepe de loc, ea ne ăicea, că bucurōsă ar veni la Paris, dar d-ta vere nu o voiesci nici de cum!

Selicour. Buna muiere, ea însași nu scie ce voiesce! Dar să scii că rabdă lipsă — oh D-ăeule acea mă supēră și-mă sfășie inima.

Mad. Belmont. Vi-o cred d-le Selicour! Dar d-ta vei afla în curēnd modul de ajutare. Acum mă duc și te las singur cu vărul d-tale. — Fericită va fi soția care te va posede. Uu fiu așa de iubitor, de sigur va fi fraged și ca bărbat.

Scena 8.

Selicour și Robineau.

Robineau. Pre omenia mea vere m'ai pus cu totul în uimire. Nici nu m'am visat la o primire așa bună. Sē vorbea că ești cu mult mai fălos și mai măreț, ba ăiceau că nici nu-ți vrea să mă recunoscă!

Selicour. (După ce se convinge că s'a depărtat Mad. Belmont.) Spune măgarule cine mi te-a adus după cap în un timp așa nepotrivit.

Robineau. D'apoi după cum ți-am spus am venit să-mă caut norocul!

Selicour. Să-ți cauți norocul boule!

Robineau. Ei, ei vere! mă iai cam prea aspru, la așa ceva nu mă așteptam.

Selicour. Sē fugi perde-vēră ce esci din satul tău la Paris fără de nici o trebă! par' că aicia gură-cască sbor pāsērile fripte prin vėnt.

Robineau. Dar ce portare e asta vere! mai întâiu mă primiși așa cu prietenia și acum mă lovesci așa de aspru! Asta nu-i omenia, e necuviincios, nu mi-o lua în nume de rău — dar asta-i o fățăriă ne mai pomenită, ce decă voi povesti mai departe ăeu 'ți strică omenia; da crede-mă, așa e!

Selicour. (Spăriat.) Cum tu ai cuteza să povestesci mai departe? Ce?

Robineau. Toemai așa vere!

Selicour. Incercă-te numai tontule. — Dar voi să te așed, voi să mă îngrijesc și de mama. — Fi pe pace 'ți căștig eu loc! lasă-te numai pe mine!

Robineau. Decă nu! —

Selicour. Dar aici nu putem vorbi despre acea! Haidem! să mergem în odaia mea:

Robineau. Da ascultă-mă vere, așa aș dori o pâine pacnică liniștită. Decă m'ai poté aședa la accis.

Selicour. Incede-te numai mie. 'Ți voi căuta eu loc bun. — Am să-l espedez pe smeul ăsta cât mai curēnd la sat, că de nu mă mai bagă în necasuri.

ACTUL III.

Scena 1.

La Roche și Carol Firmin să întâlnească.

La Roche. Te caut de mult. Ascultă-mă! M'am ținut de vorbă și l'am cosut pre Selicour cum se cuvine.

Carol. Int'adevăr? Și așa dar e gata cu el? de tot gata?

La Roche. Asta chiar nu! — Încă nu de tot — pentru că deu trebuie să-ți mărturisesc că el m'a știut întorcede am stătut cu gură căscată ca un hēbēuc. Mișelul s'a prefăcut pētruns și fățărît de cel mai fraged și marinimos amic, mē încărca cu asigurări de amicitia și vorbea că are de gând sē mē facă șef de cancelaria.

Carol. Cum? ce? E minunat, 'ți poftesc tot norocul.

La Roche. Eu îl țineam până acum de un perde-veră ce-și venēză norocul, ce āmbă după posturi și bani — nici odată n'aș fi gândit insē sē fiā așa șarlatan, așa trădător. Mișelul cum mē întorcea cu apucăturile lui lingușitōre. Dar nici eu n'am fost nebunul lui, ci i-am vorbit verde, l'am respins cu indignațiune.

Carol. Și așa suntem dar tot unde am fost? Și tatăl meu încă nu se află mai bine ca mai nainte?

La Roche. Așa e, dar lasă numai pe mine! Îi port eu încă de grije.

Carol. Nici eu n'am ajuns departe. M'am vērit în grădină, că dōr voi potē intēlni acolo pe iubita mea. Dar in-deșert. Totul ce am isprăvit sunt numai nisce versuri, ce mi le-a dictat singurătatea.

La Roche. Tare bine, bravo! Fă numai la versuri! Eu până atunci 'mī urmăresc fiēra. Lotrul se inșelā fōrte, dēcā crede că eu m'am lāsāt de planul meu.

Carol. Scumpe La Roche! Acea-i sub demnitatea nōstrā! Să-l lāsām amarului pe acest mișel să-și continue mārșavele sale lucrări și cea ce el usurpēză prin dejosire, noi sē cāștigām prin merit.

La Roche. Lasă la o parte acea trufia! E o slābiciune un prejudeț! Ce? Sē așteptām până când va guverna în lume dreptatea, — atunci am avea încă de așteptat. Toți tind să sē inalte. E timpul să ne încercām și noi mai ales căci cauza ni e justā. De altmîntre asta nu se ține de dta. — Cautā fă numai la versuri, cultivă-ți talentul și eu îl voi face sē ajungā la valōre, — lasă pe mine, e lucrul meu!

Carol. Da! dar prudentia înainte de tōte. — Astāđi te-ai lāsāt sē fi rēu pācālit.

La Roche. Și nu va fi fost cea din urmă dată. — Inșē nu face nimica! Eu pāșesc înainte, nu mē tem de nimic. Până atunci îl voi învinge. Multā vreme am lāsāt sē mē pōrte de nas, acum voiesc să-l joc eu pe el! Dēcā vom lāsa pe acest mișel sē continue cum a început, atunci eu am sē devin un ștregar, ēr tatāl d-tale un cap de bou.

Carol. Se apropie cineva!

La Roche. E chiar el!

Carol. Nu-l pot suferi. Mē reintorc în grădină sē-mī indeplinesc poesia. (Ese.)

La Roche. Și eu mē duc! Am sē mē apucē indatā de lucru. Dar nu mai bine rēmān. Nerușinatul va crede că mē tem de el.

Scena 2.

Selicour și La Roche.

Selicour. A! ēn veđi! Domnul La Roche aice?

La Roche. Da chiar el!

Selicour. Tare rușinat precum se vede.

La Roche. Nu prea.

Selicour. Te pācāliși urit cu atacurilo-ți infuriate. Ai pușcat amice în vēnt.

La Roche. Nu face nimica.

Selicour. Așa amice La Roche! Pe cât te-ai acățat de aspru de mine, totuși crede-mi te-am compătimit tare pentru nebuniā tēi de greuruși.

La Roche. Domnul Narbone acum nu-i de față. Nu te forța.

Selicour. Ce poftesci?

La Roche. Vorbesc fără rușinare cum 'ți dictēză inima.

Selicour. Hm!

La Roche. Imflā-te de triumf. Mē ai cāștigat.

Selicour. D'apoi pot fi mândru că am învins pe un vrășmaș așa de grozav.

La Roche. Dēcā astāđi n'am lucrat bine, în școlā ta voi invēța acum mai bine.

Selicour. Cum frate La Roche? Încă nu te-ai lāsāt de planul de a mē strica?

La Roche. O trāsură nefericitā încă nu mē face sē pārāsesc jocul.

Selicour. Esci darā un șcut credincios a vestitului Firmin! Catā, catā!

La Roche. Acest vestit Firmin a fost adesea silit să te scōtā din necas.

Selicour. Ce-ți plātesce el pentru acēstā procăturā?

La Roche. Ce-i plātesci tu lui pentru lucrările ce ți le face.

Selicour. Ia-te pe sēmā amice La Roche! Eu ți-aș putea da încă de cap.

La Roche. Nu te inverșuna așa tare prietine Selicour! Mānia tradēză o consciință rea.

Selicour. Deu n'am de cât sē rid asupra nebuniei tale.

La Roche. Tu desprețuesci pe un amic, care ți se pare prea slab. Fī fără grije voi sci eu să-ți cāștig respectul. (Ese)

Scena 3.

Selicour singur.

Ei îl voiesc pe Firmin de ambasador. Oho fārtate! — așa departe încă nu am ajuns. Darā Firmin tot de-a-una sē pōrtā așa bine față de mine. — Apoi de sigur feciorul lui e tinerul, ce sē ocupā cu versuri, — da de bună sēmā el e, — și acest La Roche e cel ce îi ațitā! — Acest Firmin, trebuie să o mărturisesc, are merite și dēcā i sē va stērni o dată pofta de onōre, deu nu știu cine mi-ar putea fi mai periculos ca el. — Trebuie să mē pāzesc darā! — Cautā insē în ce strim-tōre mē afflu! — Tocmai acești doi Firmini 'mī sunt acum fōrte de lipsā. tatāl cu înțelepciunea, fiul cu versurile lui. — Las mai intāi să le iau folosul, apoi cu prilegiul dat mi-î voi scutura eu de pe gramađi.

Scena 4.

Firmin tatāl și **Selicour**.

Selicour. D-ta esci d-le Firmin? chiar voiam să te cerc.

Firmin. Pe mine?

Selicour. Avem să ne dām unul altuia nescarī des-lușiri. —

Firmin. Despre ce?

Selicour. Despre o bagatelă! — Scumpul meu Firmin, — deu mă simț foarte mângăiat când te pot vedea. Și totuși voiau să ne invrăjbescă.

Firmin. Să ne invrăjbescă?

Selicour. Da, dar sper că nu le va succede. Eu sum adevăratul și sincerul amic al d-tale cea ce cred că am și probat-o astăzi când reuțaciosul de La Roche voi să mă invrăjescă la ministru.

Firmin. Cum a avut La Roche —

Selicour. El m'a atacat fără cruțare.

Firmin. Și-a pierdut postul. Inchipuesce-te în pozițiunea lui.

Selicour. E un nemulțamitor! pentru toate câte i-am făcut — și dicea că cu acea voiesce să-ți servescă d-tale. — Ți-a servit însă rău încercându-se să mă strice. Căci ore voiesce cineva mai mult ca mine fericirea d-tale? Și apoi eu sciu mai bine, că această căpățină secă ce v'ă p'ote fi spre folos. Pentru acea m'am și gândit la un plan cu privire la d-ta. Eu sciu că te-ai urit de viață nepăciuită din cancelariă. D-tale nu-ți place să vietuesci în cetatea sgomotoasă. Vom avea grije de d-ta d-le Firmin. D-ta ai să-ți cauți un loc unde-va singuratic, liniscit, să-ți aibă plată bunășoră, eu ți-oi trimite acolo, de lucru și vei putea lucra cu plăcere fără ca să duci cea mai mică lipsă.

Firmin. Dară cum? —

Selicour. Acestea-s numai idei, mai avem timp până atunci. — Ferice de cel ce-și p'ote petrece zilele în aerul prosp'et de la țără! Ah! d-le Firmin! eu nu voi putea fi nici când atât de norocos! Eu-s osindit să petrec în acest oraș unde sunt dat pradă săgeților răutății. — Și mi-am ținut de datorința unei bune rude să trimit pe un v'er al meu ce voia să se așeze aici cât mai în grabă ăra la țără. Bunul meu v'er! Bucuros i-am dat spesele de călătorie, pentru că spune-mi te rog ore nu-i cu mult mai bine să trăiesci afară la țără în obscuritate dară liber, de cât să te necăjesci, chinuesci aici la oraș?

Firmin. Asta-i și părerea mea. — Dară rogu-te ce poftesci de la mine?

Selicour. Ei după cum am ăis înainte de toate voiam să mă conving despre amicitia iubitului meu frate — și apoi d-ta m'ai scos atât de adese-orî din t'ărbăcelă: nici o indoielă, eu ți sum dator cu mult, foarte mult. Postul meu mă omoră, o mulțime de povări m'i stau după grumazi, nu-mi ajunge capul să le implinesc toate. — D-ta ești indestulit cu noul nostru ministru.

Firmin. Eu îl admir.

Selicour. Da deu, că și avem un șef capacitat. Dar și era timpul suprem să ocupe postul un atare bărbat căci de nu toate coborau spre ruină. — Încă nu merg toate precum ar trebui, ăisei eu astăzi — decă doresci să m'ergă spre bine, atunci trebuie întocmit un memoriu, în care să se arete în cel mai strict adevăr, totul ce poftesce îmbunătățire. Această ideeă a mea o primi d'ensul cu mare foc și doresce să se întocmescă fără am'ănare o atare scriptă. — El mă însărcină pe mine — dar nesfârșitele afaceri, ce mă copleșesc — deu mă prind fiori, când gândesc că au să se mai grămădescă. —

Firmin. Și d-ta contezi acum pe mine, nu-i așa?

Selicour. O da de bună s'ema.

Firmin. Astă-dată nu te-ai potut întorce cătră unul mai bine!

Selicour. Așa e, o sciu prea bine!

Firmin. Fiind eu atăta timp martor la abuserile ce s'au comis sub administrațiunea de mai nainte n'am oftat la acele numai ca un privitor nepăsător, ci mi-am luat timp și le-am pus toate pre hărțiă, și așa lucrul ce se cere ađi de la d-ta, eu îl am deja gata. Eu n'am gândit să trag cândva ceva folos din acela, l'am scris numai pentru ca să-mi ușurez în-câtva inima.

Selicour. E cu puțință? Dică că ai —

Firmin. Da toate-s gătite, îți stau la dispozițiune, te poți folosi de acela când poftesci.

Selicour. O cu totă plăcerea! Ce întemplantare norocită! Îți sum foarte mulțamitor!

Firmin. Dară hărțile nu sunt în cea mai bună ordine!

Selicour. O această mică ostenelă o iau eu bucuros asupra-mi. Încă în astă s'eră, trebuie să aibă ministrul memoriul a mână. Îi voi spune că d-ta ești autorul, și lauda va fi a d-tale.

Firmin. D-ta scii că eu nu dau mult pe aceea. — Numai bine să pot face, acela apoi facă-se sub orî și ce nume.

Selicour. Bărbat demn și brav! Nime n'a potut să se convingă mai mult ca mine de meritele d-tale îmbrăcate în modestiă, — d-ta voiesci dară hărțile să mi le —

Firmin. Le pot aduce îndată, decă nu-ți va fi grea așteptarea.

Selicour. Da, mergi, eu te aștept aici.

Firmin. Ță vine feciorul meu. El ve va ținea într'acea de urit. Dară să nu-i spuneți nimic auđita-ți v'ă rog, nu-i spuneți.

Selicour. Așa pentru ce nu?

Firmin. Din mai multe cause.

Selicour. Bine, decă voiesci așa, fie! Imi va fi cam greu, că trebuie să-ți retac bunătatea. (După ce-i îndepărtat Firmin.) S'erac tont să teme că o să-l ocărăscă fiul său.

Scena 5.

Selicour, Carol.

Carol (vine cetind din o scrisore, ce la vederea lui Selicour o ascunde repede.) Țără-și acest afurisit de Selicour! (Voiesce să se depărteze.)

Selicour. R'ămăni numai frățiore! Pentru ce incunghiuri societatea —

Carol. Scusați d-nule Selicour, dar — (la o parte.) Mă puse potca să dau de această gură de petece!

Selicour. De mult ard de dorul să te v'ed bunul meu! Ce fac musele? Cum curg versurile? Bunul d-tale tată sciu că tot de-a-una te desfătuiesce dar el nu are drept. — D-ta posedă un talent neindoit! De te-ar cunósce numai lumea dară și aceea va fi. Chiar astă dimineță încă am vorbit de d-ta.

Carol. De mine?

Selicour. Da cu mama ministrului nostru — și ea are deja bună ideeă despre d-ta, căci și eu o am informat binișor.

Carol. Așa! Cu ce ocaziune?

Selicour. Ea face pe priceputa — cum a venit la acea nu sciu. — Toți i s'ă căciulesc pentru fiul ei. — Ce? Dăcă i-ai scii face curte in un mod fin, isteț — chiar pentru asta voiam să te și caut. — Ea a cerut de la mine pentru s'era de astăzi vre-o câteva cuplete. — Ei odinioară pe timpul meu făceam și eu la versuri ca și alții, dar acuma sub grelele afaceri mi s'a t'empit v'ena glum'etă. Cum ar fi d'că d-ta ai face in locul meu versulețele dorite. — D-ta mi le incredinț'ei mie, — eu le citesc, — toți vin fermecați, — toți vor vrea să scie. — Eu — eu îți spun numele! Folosesc apoi ocașiunea pentru a te lăuda. — In scurt renumele d-tale să răsp'andesc, și nu preste mult e gata noul poet, tot așa de renumit prin istețime ca și prin spada sa!

Carol. D-ta 'm' deschid' un prospect strălucit!

Selicour. Iti stă in putere să-l realizezi!

Carol. (La o parte.) El voiesce să mă induplece cu clevete! E plin de falsitate; — o sciu prea bine, că el e fals — dar cât de slab sum față cu laudele! Contra voinței mele mai că mă induplecă (cătră Selicour.) S'ă cere dară încă pe astă s'ără —

Selicour. O bagatelă! o nimica! o poesi'oră in care așa pe departe să s' atingă și lauda ministrului.

Carol. Nu amdatină să fiu lăudăreț. Demnitatea poesiei nu o voi dejosii nici o dată până acolo. Or' ce laudă, fie măcar meritată când atinge pe superiori nu-i de cât lingusire.

Selicour. Mândriă adev'erată a unui fiu de a muselor! Bine, lasă dară lauda, și vorbește despre așa ceva, despre iubire, frăgețime, simțeminte.

Carol. (S'ă uită la hărții.) Potut-am gândi, când am scris acestea, că așa iute mi s'ă va da ocașiune —

Selicour. Ce? Cum? Acele sunt doră chiar versuri —

Carol. O scusați! o lucrare slăbuță —

Selicour. Bravo! chiar bine avem cea ce ne lipsesce! In c'oce eu ele iute! Despre efect vei afla in cur'end. — Nu trebue să fie chiar romanțe, aceste bagatele, aceste jucări! măestrite adese-or' fac mai mult de cât ai crede — prin acele s'ă câștigă femeile, și prin ele totul. — Adă-o, dă-mi-o! Ce! încă mai șovăiesci? Bine cum vrei! Eu voiam să-ți folosesc, să te fac cunoscut. — Dăcă d-ta nu voiesci ține-ți versurile! Eu aveam inaintea ochilor, interesul d-tale, nu al meu. Cum îți place!

Carol. Dar dăcă —

Carol. Nu sciu ins'ă —

Selicour. (Smulg'ându-i hărția din mână.) Esci un copil! Dă-mi-o! Contra voiei voiesc să-ți servesc. Chiar și tatăl d-tale va fi silit să-ți recunoscă talentele. Etă-l că vine! (bagă repede hărția in bosunarul drept.)

Scena 6.

Ambii Firmin, Selicour.

Firmin. Aicea-i amicul meu — ins'ă păzesce-ți gura! (II dă in ascuns o hărție),

Selicour. Voi scii să tac (Bagă hărția in bosunariul st'eng.)

Carol (in sine.) N'am făcut bine că i le-am dat. Dar ce și p'ote el face cu versurile mele?

Selicour. Scumpii mei amici! D-v'ost'ă mi-ați d'aruit un pătrărel de oră prețios — dar mai că mă uitam de mine

in societatea d-v'ost'ă. Ministrul mă așteptă — cu părere de r'eu trebue să v'ă părăsesc, căci a petrece intre bărbați vrednici ca d-v'ost'ă e tot de-a-una un mare câștig. (Ese pipându-și ambele bosunare.)

Scena 7.

Ambii Firmin.

Firmin. Acesta-i bărbatul pe care tu il numesci burghes, intrigant, — și crede-mi că nime nu se interesază at'ata de mine ca el!

Carol. M'ă poți ținea numai de un aiurător, ins'ă cu cât 'ți face mai multe complimente, cu at'ata m'ă incred mai puțin in el. Tonul dulce cu care te impres'oră 'm' vine prea suspici'os — s'eu că are lipsă de d-ta, s'eu că vrea să te surpe mișelesce.

Firmin. Departă de la tine at'ata neincredere! Nu fiul meu! Chiar de aș scii că am s' cad jertfă reuț'etei — totuși nu m'ă grăbese, ci voi să fiu cât mai târziu in prepusurile rele.

Scena 8.

Cei de mai nainte. La Roche.

La Roche. Esci aici d-le Firmin! Sum răpit de bucuriă — ministrul voiesce să te cerceteze.

Carol. Pe tata?

Firmin. Pe mine?

La Roche. Da pe d-ta. Bine am observat ad'ă dimi'netă când aruncaii numai o vorbă despre d-ta, că i-ai atras deja atențiunea. — Lui Selicour deii nu-i prea vine ac'asta la socot'elă. Pași mei de astăzi dară totuși au adus și ceva bine.

Carol. O ce fericire că contra voinței d-tale, te v'ed o dată smuls la lumină!

Firmin. Da, da! Tu m'ă visezi deja de ambasador or' ministru. — D-nul Narbone va avea să-mi însărcineze vre-o bagatelă, at'ata va fi totul!

La Roche. Nu, nu crede-mi mie, nu, el voiesce să-ți câștige cunoscința mai de apr'ope. — Și încă nu numai at'ata! Nu nu! Ochii lui s'au deschis in fine. Acest Selicour sum sigur e apr'ope de cădere. Incă astăzi — ce rușine ce batjocură! Dar nu mai d'ic nimic. D-nul ministru te-a cercetat acasă, i s'a spus ins'ă că esci la cancelariă. De sigur te va căuta aici! Nu v'am spus? Etă-l că e și aici! (Se retrage in fundul scenei.)

Scena 9.

Narbone și precedentii.

Narbone. Am v'edut multe lucrări de ale d-tale d-le Firmin, din care mi-am câștigat bună ideeă despre agerimea d-tale, și din t'ote părțile aud laude despre simțul de dreptate, și modestia d-tale. Bărbați ca d-ta imi sunt f'orte de lipsă, pentru acea și viu in oficiul greu ce mi s'a incredinț'at să-ți cer ajutoriul, consiliile și conlucrarea d-tale. M'ă vei fericii cu amicitia d-tale d-le Firmin?

Firmin. At'ata incredere m'ă roșesce și m'ă face mândru. Cu bucuriă și mulțămită primesc acest ofert binevoitor, — dar m'ă tem că aveți prea bună opiniune despre mine.

JUNELE BONVIVANT.

Carol. Nu vi s'a ȃis d-le Narbone nimic mai mult despre d'nsul, de c'at ce-i drept. V'ę rog nu dați creȃm'ent in ac'asta privința tat'ului meu.

Firmin. L'as'ă fiul meu nu m'ę m'ari prea pe sus, serviciile mele sunt prea de r'end.

Narbone. Cum, acesta e fiul d-tale d-le Firmin?

Firmin. Da.

Narbone. Carol Firmin, despre care au amintit ast'ă dimin'et'ă mama și f'ica mea?

Carol. Mama d-v'ost'ră și inc'ant'ăt'orea domniș'or'ă Șarlot'a au amintit de Carol Firmin?

Narbone. Da, ele au vorbit multe cuvinte m'ăgulit'ore despre d-ta.

Carol. Merit eu d'or'ă at'ata bun'atate!

Narbone. Sum vesel, bravule june, c'ă pot incheia cu d-ta și cu demnul d-tale tat'ă o leg'atur'ă mai str'ins'ă. — D-le Firmin d'ec'ă datorința mea e s'ă te cerc, chiar aș'a e și a d-tale, s'ă te lași a te cun'osce și afla mai uș'or. Cei nebun'i rem'ana ascunși in intunerecul lor. B'arbatul de talent in s'ę ce-și iubesc patria, caut'ă in suși privirea ș'efului s'eu, și tinde dup'ă postul ce scie c'ă-l merit'ă. N'at'ar'ăi și netrebnicii tot de-a-una stau la ind'em'ana f'alindu-se cu nenum'eratele lor servicii. — Cum se va pot'ę deosebi adev'eratul merit, d'ec'ă nic'i nu cut'ez'ă s'ă stea faț'a cu miș'ei s'ei concurenți? Nu uita d-le Firmin nic'i odat'ă c'ă pentru binele, ce nu-l facem chiar aș'a suntem respunđ'ător'i, ca și pentru r'eu' ce l'as'am vr'end și sciind s'ă s'ę int'emple.

Carol. Ai auđit tat'ă!

Firmin. Oferiți-m'i ocaziune de a servi patriei mele și voi face-o cu cea mai mare bucur'ia!

Narbone. Nic'i nu doresc mai mult, pentru c'ă s'ę ne putem cun'osce și mai bine pe s'er'ă poftiți amb'i la mine la cin'ă. — Veți afla o societate pl'acut'ă — vre-o c'at'i-va amici, puț'in cons'angeni. — T'ot'ă s'fiala l'as'ați-o la o parte, și mama mea care prin noua-m'i pozițiune nu s'a sumețit intru nimic, v'ę stau bun c'ă in c'ă v'ę va primi cu bucurie.

Firmin. Prea bucu'roși primim binevoit'orea invitare.

Carol. (La o parte.) Voi vedea dar'ă pe Șarlot'a!

La Roche. (La o parte.) Lucrurile merg bine — momentul e favoritor, repede in c'ă o lovitur'ă asupra lui Selicour! (vine inainte.) In fine dar'ă ese la lumin'ă meritul adev'erat. Prea bine! Ne mai rem'ane s'ă descoperim miș'eliile. — Din norocire v'ę afl'u aici d-le și putem continua de unde am intrerupt ast'ă dimin'et'ă. Acel Selicour mi-a impus ast'ăđi t'ăcere — e drept, recunosc c'ă n'am lucrat bine, c'and am dat din chiar senin cu bota in balt'ă, dar adev'erul rem'ane adev'er! Și eu totuși am drept! Ați dorit fapte — am și de acele.

Narbone. Ce? Cum?

La Roche. Acest om ce s'ę ar'at'ă de rađemul mamei sale și a int'regei lui familie chiar ast'ăđi a primit prea frumos pe un sirman de v'ęr al s'eu care in uș'uratatea lui veni cu acea credința bun'ă la oraș c'ă va primi ceva ajutorare de la d'nsul. Nemernicul de el in s'ă l'a alungat ca pe un perde-v'er'ă! Aș'a tract'ez'ă el cu rudele sale, și c'ă ce suflet negru are ne pot'ę dovedi lipsita lui mam'ă —

Firmin. Ii faci mare nedreptate scumpe La Roche! Tocmai acest v'ęr pe care d'ici c'ă l'a alungat s'ę reint'orce acum

la satul s'eu inc'arcat de binefaceri, și m'antuit de speranțele lui deș'erte.

Narbone. Chiar cu acel v'ęr al s'eu s'a portat f'orte bine.

La Roche. Cum? Ce?

Narbone. Mama a fost de faț'a la convorbirea lor.

Firmin. Amice La Roche nu trebue s'ă urmez'i aș'a cu f'oc ind'emnului unei r'ęsbun'ari orbe.

La Roche. De tot frumos d-le Firmin! mai ține-i in c'ă și parte!

Firmin. El nu e de faț'a, e dar dorința mea s'ă-l ap'er.

Narbone. Acest simțim'ent ț'i servește spre on'ore d-le Firmin, chiar aș'a s'a portat ast'ăđi faț'a de d-ta și d-nul Selicour. Ce bucurie pentru mine c'ă m'ę afl'u incungiu'urat de asemena b'arbați vrednici — (c'atr'ă La Roche.) Er'ă d-ta ce gonesc'i aș'a de neimp'ecat pe d-nul Selicour, intru adev'er nu-m'i par'i a fi om aș'a de drept precum se vorbesce! Cea ce am v'ęđut p'ana acum de la d-ta de'u ț'i aduce puț'in on'ore.

La Roche. (La o parte.) Stau s'ę crep. — Dar'ă r'ăbdare

Narbone. Eu sum aplecat a cugeta despre bunul Selicour cu at'ata mai mult bine cu c'at s'ę vorbesce mai mult r'eu despre d'nsul, și m'ę g'andesc s'ę mi-l apropiu și mai tare.

Carol. (S'agetat.) Cum aș'a?

Narbone. Mama m'ea are anumite planuri, pe care eu le aprob ge deplin. — Și pe d-ta te-am bine d-le Firmin! De cu s'er'ă mai multe. — S'ę nu int'arđiați cumva mult (c'atr'ă Carol.) D-ta tin'erul meu amic dupa cum ințeleg te deprinđi cu poesia; mama mea ț'a l'audat ast'ăđi talentul. F'ă-ne ca c'at mai in grab'ă s'ę gust'am vre-unul din fructele d-tale. Și eu iubesc musele de și nu le pot servi. Salutare d-nii mei! Pe s'er'ă la revedere (Ese.)

Scena 10.

Cei de mai nainte, fara Narbone.

Carol. Voi vedea-o dar'ă! Voi vorbi cu ea! Dar acele anumite planuri ale b'atr'anei — D-đeule m'ę pun in fiori! — N'am ce s'ę m'ę mai indoiesc, c'ă e destin'at'ă acestui Selicour.

Firmin. Ei fiule! D'ina de ast'ăđi e o đ'i fericit'ă!

La Roche. Pentru d-v'ost'ră da d-le Firmin — dar'ă pentru mine?

Firmin. Fi f'ără grije. Eu sper c'ă t'ote se vor int'orce spre bine — (c'atr'ă Carol.) P'ort'ă-te ințeleg'tesce fiul meu. Cel puț'in c'at vei fi in ochii ministrului, nu-ți uita de tine!

Carol. Nu avea nic'i o grije! Dar și d-ta tat'ă insuflețesce-te o dat'ă!

Firmin. Frumos! Mai cap'et și lecțiune.

Carol. Și nu am drept d-le la Roche?

Firmin. Esemplul lui cel puț'in serv'esc'ă-ți de paz'ă. Curagiu numai La Roche! D'ec'ă int'repunerea mea are c'at de puț'in pot'ere, causa in c'ă nu ț'e perduț'a. (Ese.)

Scena 11

Carol Firmin și La Roche.

La Roche. Ei ce d'ici? E frumos c'ă tat'ul d-tale m'ę d'ă de mincinos, și ia in ap'erare pe un miș'el de Selicour?

Carol. Bunul meu amic, ast'ă dimin'et'ă ț'i-am respins serviciile, acum te rog pentru ajutor. Nu este nic'i o indoiel'ă c'ă Selicour e ales d'ensei de b'arbat. Eu nu sum vrednic s'ę

o posed, dar un niminea ca acela merită cu atât mai puțin. —

La Roche. Mai am eu lipsă de ațitare ca să mă aprind? Ai fost martor cum am fost tractat pentru acela! Ascultă-mă! Eu am aflat că încă astăzi l'a însărcinat ministrul cu o lucrare foarte însemnată și delicată, care încă până de cu seară trebuie implinită. El s'eu că nu va aduce nimic la cale, s'eu că va produce vr'un lucru de nimic. Și așa i s'eu va descoperi neghiobia. — Cu toate manierele lui cele lingușitoare, îl urăsc toți și-i doresc căderea. Nimeni nu-l va ajuta, stau bun, așa e de urgisit!

Carol. Pe tată-meu încă voi stărui să-l rețin. — Acuma văd prea bine spre ce scop mi-a stors el poesia. Și ore să aibă el nerușinarea, să se dea în prezența mea de autorul aceleia?

La Roche. Vino cu mine în grădină! Să nu ne aflu cumva la o laltă. — Tu te numești maestrul meu amice Selicour! Ia s'ema — învățacelul tău se va întorci și încă în seara asta vei avea să mergi la d'nsul la scôlă. (Ese.)

ACTUL IV.

Scena 1.

Mad. Belmont, Șarlota.

Mad. Belmont. Remăni numai Șarlota. Avem puține cuvinte la o laltă, mai înainte de ce s'ar aduna oșpeții. — Spune-mi draga mea! Ce ții tu despre d-nul Selicour?

Șarlota. Eu bunică?

Mad. Belmont. Da, tu!

Șarlota. Ei! pare un bărbat prea plăcut, harnic, plin de merite.

Mad. Belmont. Acosta 'mi place! Mă bucur scumpa buna mea fică, că ai părere așa bună despre el, — pentru că decă tatăl tău și eu avem cât de puțină putere asupra ta, atunci d-nul Selicour, cât mai curând 'ți va fi soț.

Șarlota. (Uimită.) Soțul meu! —

Mad. Belmont. Cum, te surprinde?

Șarlota. D-nul Selicour?

Mad. Belmont. Noi credem că mai bine nu ne putem îngriji de norocul tău.

Șarlota. Din mâinile d-tale și a tatei primesc bucurôsă un soț. Dar d-ta mă vei gândi cu greuruși iubită bunică! Nu știu cum acest domn Selicour, pe care de altmintea îl prețuesc mult, contra căruia n'am nimic — nu știu cum imi vine —

când mi-l cuget de bărbat atunci — atunci par că simțesc un fel de —

Mad. Belmont. D'ora nu antipatiă?

Șarlota. Ba mai mult de infiore! Eu știu că-i fac nedreptate, dară nu mă pot învinge. Simțesc cu mult mai multă frică de el de cât iubire.

Mad. Belmont. Nu e nimica! Acosta frică o cunosc eu fca mea!

Șarlota. Ba nu! ascultă-mă maică!

Mad. Belmont. O sfielă fetescă plăcută! O știu, crede-mă. — Au n'am fost și eu o dată tin'eră? Dealtmintea acosta e o partidă pentru familia ta. — El e un bărbat, ce știe toate, un bărbat de gust, un cunoscător fin, un amic prea plăcut și cercat. — Apoi în toate casele se sfărna după el. — Decă nu l'ar fi îngrijit chiar acum scirea despre mamă sa de bună s'ema și promisiunea de a ne aduce o romantă — pentru că el s'eu pricepe la toate și e fericit când 'ți p'ote procura plăcere cu ori ce bagatelă. — Dară-l aud venind! Nică o dată nu ne face să-l așteptăm! Pe suflet nu-și are părechia!

Scena 2.

Selicour și cele de mai înainte.

Selicour. D-v'ost'ra a-ți poftit astăzi de la mine o poesiă sentimentală, delicată. Ce mi-a fost cu puțință am făcut madamă! și etă că vi-o depun la picior.

Mad. Belmont. Cum d-le Selicour? Ai avea-o aieva deja gata? Deu mă temeam că relele vesti --

Selicour. Ce veste?

Mad. Belmont. Despre mama d-tale —

Selicour. Despre mama! — Da — eu — eu chiar acum primii o epistolă, — da o epistolă de la ea, în care 'mi face cunoscut că în fine —

Mad. Belmont. Că a primit cei o miă de taleri nu-i așa? — o cât mă înveselește acosta veste!

Selicour. Fire-aș fost altfel în stare să compun ceva? Mulțamită însă Ceriului! Acum mi s'a ridicat de pe animă acosta p'etră, și în prima bucuriă pusei pe hârtia strofele ce avui onore a vi le preda.

Mad. Belmont. (Cătră Șarlota.) L'ai fi compătimit de-l vedeai în acea stare — atunci potui cunoșce anima lui cea nobilă, curată. — D-le Selicour romanța d-tale 'mi place încă înainte de a o fi cetit. (Finea va urma.)

Bolintineanu ca poet.

de Virgiliu Popescu.

(Continuare.)

9. F'orțe frumôsă e poesia »La Piramidă« în care mediteză la s'orțea omenirei începând de la regii vechi ai Egiptului ce au ridicat piramidele, trecând apoi la Cambyse, la eroul macedonian, la ordele barbare și în fine la Bonaparte.

10. »La un schelet« mediteză despre s'orțea muritorului. După m'orte toți sunt egali, nu se mai știe fost'a rege sau sclav, fericit s'eu nefericit? Închiaie:

„Gura ta par' că mi-ar dice,
Timpul trece să iubim.“

11. Descrie frumos »Pisma.« Ea face să se nască calunnia, pe martirii renumiți îi dă uitărei, virtuțile, talentele, meritele le umbresce, nimicesce, incunjură coliba și caută palaturile, face de pălesce vieța, tinerețe, bucuria: junia o schimbă în bătrânețe, florile vieței le preface în lacrimi: cuprinde pe

regi umplându-le inima de venin și schimbându-o în fiere; se află la domni, la sclavi în cei slabi în cei bravi; inspiră adesea péna și graiul oratorului: laudă pe cei slabi, nemernici, ascunde pe cei cu merite. Precum vulturul ce urmăzează unei armate și ascéptă până ce cad trupuri, ca năpădindu-le să le devóre, așa și pizma umblă, caută ocaziunile să nimicéscă, sdrobéscă tóte meritele, toți laurii. —

12. În »La un avut« descrie veselile, ospetele avutului, dar îi aduce aminte, că va veni ora, când va înțelege că în potriva sorții inderșert a adunat averi, când va părăsi palat, femei, óspeți, servi, ér mostenitorii la mesele lui cele luxóse bénd il vor da uitărei.

13. »Suvenire de căletoria.« Umblând meditator de o dată se tredește înaintea unei mănăstiri, intră în lăuntru și aude organele ce întónă cantece dulci și rogátóre, apoi vede o femeia jună inghenunchiată înaintea Madonei. O întrebă că în anii veseliei, în anii amorului de ce vérsă lacrămi și adénci suspine?

„Stéua vieței mele, respunde ca prin nori a trecut,
Familia, téra, eu tot am perdut.“

14. »La ziua universală.« E singur pe pământ străin. Mama sa iubită dormé în mormént; în jurul lui nu se mai adună óspeții, cupele nu mai resună la méșa lui; casa părintéscă e cădută la pământ, érba crește pe al ei coperiș, în ea geme pasérea de nópte, cănele în lanțuri îl chiamă când și când.

Animei îi place să se amăgéscă
Tot sperând că vieța póte să-i zimbéscă.

15. La băile Cleopatriei. Meditează asupra deșertăciunii lucrurilor lumesci.

16. Umbrei soru-mei Caterina. Plânge mórtea aceleia.

„Nici plâns nici rugăciune,
Nu pot să-o imblănzéscă pe mórtea neimpăcată!“

Apoi deplânge sórtea tristă a băeților ei orfanii.

17. În »Scopul omului.« Filosoféază despre scopul omului.

„O muritor iubesc, că mâne vei peri!“

18. În »Fericirea« meditează asupra fericirii care în lume nu are rădăcină.*

Despre mórte încă meditează în vre-o 2—3 poesii.

19. În »Mórtea« „Ferice de cel ce móre cu fruntea cununată de stimă și virtute!“

20. În »Morții« „Durerea vrea o pradă și prada-i muritorul!“ Apoi se plânge că tóte ființele plăpânde ce în vieță îl iubea au perit. De ce s'a și născut?

21. »Deșertul.« Amăgit pe cariera vieții se retrage în deșert, și-și caută refugiu, scăpare în mormént.

22. Elegia. Avea un frate tiner, un tată, iubea o copilă. Astăđi toți sunt în mormént!

3) Lyrice de amor.

Din câte biografii ne-au venit a mână nu am potut afla: că cine a fost obiectul amorului lui Bolintinean. În lyricele sale cântă pe o tinérea Cilia (airea în Macedone Tilia) ce a murit în anii frageđi ai etăței. Mai frumoșe sunt poesiiile în care descrie mórtea ei, însă în mai multe variațiuni.

1. Fecióra Poetul iubia o fecióra, un inger dulce. Într'o diminéță mergénd la dénsa, o află lucrând la o cunună de rose: „Vino lângă mine și mórtea 'mí va fi dulce, pre ale tale brațe când capul voi pleca!“ Părintele ei voia să o dea de soția unui strein avut. Ea însă nu ajunsé să implinéscă barbara póftă a tatălui sêu, căci s'a stins și astăđi mirtul vesel infloresce lângă al ei mormént.

2. În »Mirésa Morméntului« iubita lui își ia adio de la dénsul, apoi cădénd în genunchi își înalță ochii și mintea cătră ceriuri, ér după ce-și curmă ruga aruncând spre dénsul o cântare plină de amor și consumată în dor, își dá sufletul, géna îi cade preste ochi.

3. »Clavecínul.« Poetul era într'o societate. — Iubita lui sculându-se merge lângă un clavecin și-și cântă cântecul lebedei;

»Dacă și Ceriul încă a voit
Ochi-mi de-acuma să nu mai véđă
Chipul téu dulce ce mă inviézá,
Decretul sórței fie implinit.
Uită-mé îndată . . .
Uitarea-i flóre vindecătóriă . . .«

De atunci când vede femeia lângă clavecin, anima-i esală un adénc suspin.

4. În »O umbra« doresce să se implinéscă cât mai curénd cuvintele ultime ale iubitei sale: „In ceruri póte să se unéscă umbrele nóstre o dragul meu!“ —

5. În »Fecióra diminéței.« Descrie o fecióra ce diminéța era veselă lângă al ei mire ér séra zăcea în recele mormént.

Frumóse sunt și »La o nălucire iubită« »La Cilia« »O Patină« »La . . . etc.

4) Diverse.

Intre aceste înșirăm:

- Religióse: 1) Ingerii la rugăciune. Șése ingeri măresc unul după altul pe Atotpotintele în versuri fórte frumoșe, naive. 2) La Isus pe cruce. Meditează despre doctrina lui divină. 3) La Dumneđeu. Hymn în care măresce atotpotința, bunătatea lui Dumneđeu. Tot cătră D-đeire sunt adresate și »Invocația« și »Oda.«
- Lyrice descriptive: 1) Palatul Domnilor. — Deplângénd sórtea aceluia, reamintéscă timpurile, când fecióre june cununau cu flóri acolo frunțile junilor invingători, când tinerii între banchete cântau și se recreau acolo de luptele câmpurilor. Astăđi în locul cântărilor și a veseliei, predomnesce acolo umbra și tăcerea; paserea nopturnă își vérsă cântecile sale pline de flóri. 2) În »Portretul ei« descrie frumoșele iubitei sale. 3) În »Diana o no mastică« invéță pe iubita sa cum să se impodobéscă.
- Alegorie. 1) Timpul se aseménă fórte frumos cu un bétrân cu plete și gene albite, cu brațe secate, cu fața pălită, cu čosa de fer, ce âmblă pe o barcă, incungiuurat de dalbe fecióre; acestea-s órele. Ele cântă, invită pe muritor să-și petrócă și să se veseléscă, căci de nu mai târđiu se va căi de timpul perdut. 2) În »Fecióra Daciei« simbolisézá Dacia prin o fecióra tinérea. 3) În »Fluerul și buciumul« ni se reprezenta în mod alegoric păstorul și ostașul român gata a se sacrifica pentru patriă.

Intre diverse luăm și poesia satirică: „La o damă română.“ Ea e jună, frumoasă ca o rosă, — fruntea ei când se plcă sub gânduri amorose, e ca crinul primăverei, erva buza-i rumenă când vorbesce, pare un parfum de rose, dar când se laudă cu neamurile sale, când amblă după titluri și averi e nesuferită, își perde tot farmecul.

d) In fine doue poeme naive: 1) „Copilul.“ Un copil alergând după fluturi lângă un isvor lin, află pe Clara ce culegea flori: ea-i da flori și un sărutat. De atunci fluturii se joc in pace, dar pacea copilului e tulburată, el verva neincetat lacrimi. 2) „Plopul.“ Avea un plop verde, admirat de toți trecătorii. Nu l'ar fi dat nici pe coróna ce lucesce in fruntea regelui, nici chiar decă tinera domniță i-ar fi dat șapte ani din dulcea ei guriță. — A venit toamna și plopul s'a vestejit, s'a uscat.

III. Florile Bosforului.

Obiectele poemelor ce vin sub denumirea de „Florile Bosforului“ sunt întâmplări, simțeminte, idei, exprimate după mod de cugetare al orientalilor. Caracteristica acestora e dară tot acel Orientalism, ce ne atrage atâta cetind poemile arabice, persice, indice, pre Lalla, Rookh a lui Thomas Moore ș. a. — și constă in un lyricism preponderant, in copia cuvintelor, in dese cercuscieri și frumoșele asemnări.

Le putem împărți in epice și in lyrice. — Mai insemnate și mai frumoșe sunt cele epice: baladele, romanțele, legendele istorice.

1) Epice.

1. Gulfar. Bairactar pașa satrazanul Sultanului Mahmud avea intre alte sclave și o cercheză cu care trăia in moliciune. — Pentru aceași uitase de datorințele, agendele oficiose. — Intr'o nópte când Pașa își petrecea intre sclavele sale, se aude un vuet: e al ianicerilor resculați cari veneau spre palatul Pașei. Pașa inșciintat de garda albaneză se inarmază, se luptă in contra resculaților, când un ianicer aducându-i aminte că și așa trebuie să móră, cere de la densus pre alba cercheză, care il iubese. Pașa aude insulta, pálesce și geme amar, apoi repeđindu-se in kiosk, merge la dulcea sa hanimă, pre care o află plângend și o provócă să dea de minciună pre ianicer. Sclava i răspunde: „Betrân făr' de minte, poți fi tu óre iubit?“ El verva un răcnet, apoi luând o făcliă, aprinde palatul, și in scurt dispare cu alba hanimă in valuri de foc.

2. Naide. Imamii se adună intr'o giamiă in Brussa, se conjură contra vieței lui Soliman. De o dată apare o hanimă, toți pun mânil pe handjar. ea inșe descoperindu-și fața îi liniscesce și indemnă să prindă pre Soliman și pre crudul lui Vizir, apoi dispare.

Intr'o séră un cacciu Abdullach așteptă pe malul Bosforului pre marele Vizir, care suindu-se in caic îi promite vișlariului ori ce numai să-l ducă cât de ingrabă la alba sa dulce. Când ajunge la mijlocul Bosforului Vizirul face atent pe luntraș să se ingrijescă, căci vântul geme, vijelia urlă valul e inșelător. Caiciul raspunde:

„Mai puțin el ne-amăgesce,
Decât omul cărui dăm

Anima, ce ne sdobesce
Vieta ce-i incredințam!
Nu m'ai inșelat pre mine
N'ai sdrobit sulletul meu!
O! dar éta mórtea-ți vine
Rógate lui Dumneđu!”

Apoi luându-și turbanul de pre cap îi cade cóma galbiórá pe spate: „Naide! strigă Vizirul... O fii-mi bună!... Cerertare... te iubese!... „După crimă și minciună? Morii!... Eu nu te mai voiesc!...“ Deschidend apoi supapa făcută anume in caic Vizirul pier e ea e mântuită pe un vas de patru imani.

3. Ciz Culesi. Un Sultan din cauza unei profetie că la al 15-lea an ai etății o va mânca un șerpe, își inchide féta intr'un turn și o păzesce cu veghiători. Ea ajunsese al 15-lea an. Tinérul Omar ce iubea pe incântătórea Saude, merge, se sue pe o scară la densa in turn și-și petrece in amor imbetător. Acesta le-a fost inșe diua ultimă. Ambii cad sub loviturile eunuchilor. — „Ați ucis pe șerpe!“ intrebă Sultanul, când i se enareză această întâmplare „Sângele lui negru turnul a scaldat!“

4. Mehrube, e o romancă nefericită de la Dunăre oferită Sultanului de Sultana Valide la sərbătórea Bairamului. Ea e tristă! Sultanul o intrebă care i e cauza intristării? Lacrimile mele răspunde ea, curg pentru téra de unde m'ai răpit, după locurile unde sună limba dragă a fraților mei, ér anima-mi sbórá la un alt amor. Sultanul se infurieză, unda se despică geme cu turbare: juna română e aruncată pradă valurilor.

5. Leili. Un tinér Ali-bey merge in caic la ferestra Seraiului și cântă Sultanei. Ea se cobórá, merge spre mal, schimbă doue trei cuvinte cu caiciu, se suie in caic și caicul plcă legánat pre un val. Când erau să se opréscă pre maluri la Isar, îi ajunge garda, îi prinde. — Leili e portată pre luntre pre Propontidă intre cinc hadini. Capul eunuchilor îi spune să-și iea adio de la lume, căci are să o innece. Ea il rógă li conjură se o lase in viéta, ea se va supune róbă sorei mumei lui, il va ingriji la bêtránețe îi va pune flori pre morment... Tóte inzadar! Spune dar de barem: Ali-bey ce face? „Astăđi a morit,“ îi raspunde rece eunuchul. „L'a ucis, e mort și după densus eu am mai trăit!... O hadine vine și mă aruncă in mare; cu amantul dulce, eu voi a mori!...“

6. Sărutarea. Acțiune scurtă frumoșă! Un tinér se legána pre o luntre cu dulcea lui hanimă. —

»Sus pre stâncă luna luce
Vasul pare adormitor
Lasă-mă hanimă dulce
Să-ți dau un sărut de-amor!“

Tinéra hanimă îi răspunde:

»Nu voi vorba ce ne minte
Caidji nu! nu voi eu!
Când iubim să fim cu minte!“

Apoi vedendu-l că privesce in latur ingrijit

»Ce privesc tu dragul meu?“

El îi raspunde:

»Ved un val de vijeliă,
Altele in urmă-i vin!
Ce-mi pasă inșă mie?
Noi mai iute o să plutim!«

Ea spăriată:

„Să ne întorcem! mor de frică!
Vântul vine... a sosit!“

Apoi disperată!

„Simț că valul ne ridică,
Oh! sărută crud iubit!“

Apoi înbrăcioșai dispar între valurile mării.

7. Suspinul Bosforului. Era senină seara și plină de amor! O halaică dulce deschide cafazul seraiului, privește peste mare, suspină, se pleacă, se lasă și cade ferice în Bosfor. Țr marea sôrbe viața ei precum ar sôrbe o rață: „Era senină seara și plină de amor!“

8. In „Almelaiur“ se descrie o convorbire, o petrecere nevinovată între amant și amantă în caic. —

9. In „O nopțe de veră“ un tinăr își mână caicul pre lângă un serai și cântă. O hanimă deschide lin cafazul și cu o mână albă i aruncă o flóre umedă în sărutari. „Țr vasul se ascunde prin marea adormită la umbra unui mal. Și cântecul se stinse pre o lacrimă sdrobotită.“

10. Odalisca. Un tinăr trecând pre mare sub dalbele seraiuri, cântă în umbra nopții. — O voce din ferestă lasă să se audă (ca răspuns) un cântec de durere:

Dar anima încă are atâta trebuință
D'amor de fericire! ca tine sufer eu!
Dă-mi sufletu-ți ce arde de foc și de credință
Să arză cu al meu.

11. Aplec ochii. Vorbire nevinovată între un caicciu și o hanimă:

„In caicul meu coboră
O frumoasă hurioră.
Hurioră din eden
Cu cosițe de eben!“

Ea îl întreabă:

»Caieci! poți a mă duce
Unde viața este dulce,
Ceriul lin neconținut
Și amorul infinit!“

El îi răspunde:

»Te voi duce cu plăcere
Decă tu Ța mea vedere,
Vei roși de-acum frumos
Și-i pleca dar ochii 'n jos!
Țr hanima se uimesce:
Drăgălașă ea roșesce
Ca un trandafir născând
Și ochii dulci ea pleacă blând.

12. Rabie. Rabia favorita Sultanului aprinsă de invidiă contra Cerezezei, noiei favorite cumpără pe bêtânul hadin Ali cu cincideci de pungi de aur ca să pěrđă pe rivala sa. — Să descrie kioskiul, apoi baiadera, noua favorită în urmă jocul ei.

Când se legăna mai plăcut acuși în aer, acuși pe brațele bêtânului hadin, de o dată musica încetază, se aude o strigare: Frumósă bayaderă alunecă în mare. Sultanul cu nepăsarea proverbială a Orientalilor, adresază câteva cuvinte ușore de compătimitime femeilor ce-l încungiură, apoi pleacă pre caicu-i.

Introducerea și unele părți sunt preste măsură lungi.

13. Fatme. In Turcia domnia barbara datină ca toți pruncii surorilor Sultanului se ucideau indată după nascere, ca mai târziu să nu pôtă pași ca pretendenți la tron. Tinera

Fatme era măritată după un Pașă. Ea avea un prunc, unica ei bucuriă, mângăiere. Își făcea cele mai frumoșe ilusiuni, planuri, cum îl va cresce, cum își va petrece cu el. Ințr'o dimineță se întorce, își întinde brațele ferice suridând... Dar remâne inlemnită, căci copilul ei dôrme somnul de mormânt! O palidă bêtână intrase în casă, când muma adormise și sugrumase cu un ștrâng de mêtasă pe pruncul nevinovat. — Fatme copleșită de dorere își ia copilul în brațe, îl sărută și resărută, apoi chiamă pre fratele seu Sultanul și în agonia morței îl rogă se abroge legea barbară. El îi promite, Țr sultana luându-i mâna blând și sărutându-o dulce adôrme între suspine.

14. Dilrubam favorita marelui Șeik-Islam își petrecea linisčită viața sa de esiliu în Brusa cu o sclavă tinără. Eșind o dată la pěrîu dimpreună cu alte hanime alergă cu cosițora desfăcută și fața desvelită după un fluture aurit. Unul dintre eunuchii veghietori o face atentă, că fața i-e desvelită și a vedea-o vr'un trecător. Ea își învêlesce iute fața. Dar într'a cea se apropie de ea hanimul cu cavașii (panduri turcesci) și o întâmpină cu vorbele:

„Când al vieței sóre dulce
După munte va sănți...
Țtă sórele se duce
Dilrubam tu vei mori!“

Toți cavașii își ridic iataganele, atunci hanima plângătoare și rupe vëlul și-l aruncă la picioarele lor. — Toți stau inlemniti, frumșeța ei inuimitore farmecă pre ucigători. Crudul șef însă se repede și-i stringe gâtul. Sórele încă nu sântise când o sclavă zăcea ingenunchiată lângă un trup neinsufletit. Barbare datini! Viața femeilor, a sclavelor la Orientali depinde de la bunăvoința, capriciele domnilor lor; ba câte odată și dela voința eunuchilor păzitori.

Cătră acestea potem alătura și alegoria.

15. Sânta Sofia în care alegorice ni se presentă ocuparea Constantipolei. Sultanul Mohamed rătécise pre un cal seara gânditor pre câmpiele Bizanțului. De o dată i se arêtă o tinără feciôră. El voiesce să și-o indulcască să o câștige, dar ea îl respinge.

„Fugi tirane și mă lasă...
Cum te voi iubi eu!...
Mâna ta de fer apasă
Țera și poporul meu!“

El se aruncă după dênșă, dar umbra dispore. În chilia lui în Adrianopole i-a reapărut umbra, dar iute Țr a dispărut.

Când era să între în Bizanțul ocupat el zăresce chiar la pórta palatului din nou feciôră, dar acum era tristă, abătută cu mânilor lântuite, cu ochii lăcrêmători... El o strigă, o chiamă la sine dar fantasma plângătoare dispore, sbôră în eterul înflorit.

2) Lyrice.

Nu tôte au obiecte orientali. Autorul le a pus și acele între „Florile Bosforului“ probabil pentru că le a lucrat într'un timp cu celelalte flori ale Bosforului.

1. O nopțe de amor. O convorbire lyrică atrăgătoare plină de simțeminte între amant și amantă.

„Amoru-i vânt de nopțe,
Animele sunt un lac.

Vântul cade fără șoapte
Undele de-odată tac!'

Apoi airea:

„O femeie este o flóre
Flóre este al ei amor!'

2. Idealul. Își inchipuiesce o jună blândă ridetore, dulce ca un vis. Intr'o séră lină un caic despică undele gemende. Pe el e poetul cu fecióra.

El o întreabă

Cine ești tu óre. tu ce in zile rele
Mă aparți in umbra lacrimilor mele,
Și cu resfătări,
Faci ca să suridă anima-mi sdrobotă,
Și mă imbeți in vise, dulcea mea iubită
De dulci sărutări.
Porți in ochi-ți focul, ce-mi arde vieța
Porți pe a ta frunte rađa și dulceta
Porți pre simșor.
Rosele și criniți vieței ce se duce
Porți pre a ta costița ce in umbră luce
Visele de-amor!

Ea îi răspunde:

Eu sum idealu-ți ceriu-i al meu mire
Dalba-mi locuință e intr'o gândire
Ca o roză 'n crin!'

E plină de espresiuși, descrieri, asemănări incântătoare.

3. Singurătatea. O asemenea foarte frumos cu o fecióra de o frumșetă divină ce îmbetă pe privitori, cu fața palidă, cu frunte curată! De când iubesc această divină frumșetă, de atunci lumea mereu o părăsește; pre sinul ei se stinse frumșoși-tinereță: „Singurătatea este fantasma ce iubesc!'

4. Insula Principo. Convorbire nevinovată între un amant și caigiu despre iubita aceluia:

Pentru d'alba mea fetică
Roua luce peste flori,
Și un fluturel ridică
Grațioșele aripiori.
Ceriul a făcut mirēja
Din albastri ochișori,
Dimineta cu asa rađa
Unge dalbit periori.

5. In »Dorința« se înșire nevinovatele dorințe ale unei fete serace musulmane. Ea ar vrea să fie sultană in serai la Padișah, să vedă gelose pe ghiaure, musulmane să aibă caice și căruță de aur, să se plimbe insoțită de hadini pe promenada keat-hane, să privească din serai peste mare să asculte pe amanții retăcitori pe Bosfor, să aibă cercei, rubine, șaluri din Ispahan să ajunga odaliscă, chiar sultană favorită mumă de un moscenitor de tron. Atunci ea ar goni din serai acea turmă de femei, ce trăiesc fără a iubi și mor fără nume, numai ea ar servi in tóte pe sultan

»Vai dar sunt o bătă fată
N'am cificuri, nici serai,
Am o animă 'nfocată
Am un per lung și hălai!'

Cât de frumos sunt descrise in această poesiă, tóte plăcerile, tóte bucuriile, acelor sermane ființe ce-să condamnate ași petrece întréga vieța prin haremuri.

6. In »Féta popii« un musulman doresce să fie pașa séu vezir nu ca să aibă serai de granit nici caice bogate, nici harem cu cadine, nici grădini frumose ci ca să pótă fură féta popii din Galiți cu ochi dulci, cu per negru și bogat.

Frumose sunt și poeméle lyrice; »Ziule,« »Cercheză,« »La Luisa,« »Morméntul ei,« »Intórcerea,« »Ti aduci aminte,« »Să scaldă« etc.

Cătră aceste putem alătură și poeméle descriptive:

1. Esme să descriu frumșetele unei fete ténere musulmane.

2. In »Sclavele la vëndare« un comerciant de slave recomandă, descrie calitățile frumșetele fiecărei slave, ice e o Copta din Misir, coela o Arabă din Iemen, dincóce o Persă din Ispahan, dincolo o Cercheză din Caucas, coela o fică a Curdistanului, colo o Guegă din Albania, ice ér o Grecă, colo o Serbă și o Bulgară.

Dar n'atingeți nici decum
Pe frumșoșa mea Ioana
Pe Románca Macedonă,
Flóre cu plăcut parfum.
Ea mie mi scumpă fórte...
Portă sóre pe figură
Grația pe vieța sa
Gura-i mică picătură,
Sânge ce a picat pe nea!'

IV. Macedónele.

In Macedonia, Tesalia, Epir locuiesc la un milion de Románi așa numiți Macedo-Románi séu Cuzzo-Vlachii, Bolintinean a călătorit, a petrecut mult timp printre ei și atunci le-a studiat caracterul, datinele, ei fiind in mare parte păstori duc o vieță idillică. — Nu le lipsesc însă nici virtutea armelor, vitejia. O parte insemnată din capii revoluțiunei grecesci ca Colletti și Capo d'Istria in frunte au fost Macedo-Románi.

Cântece, poesiș poporale de vitejiă de ale Macedo-Románilor a adunat prof. Caragiani in Convorbirile literare din 1868.

Cele mai multe Macedone ale lui Bolintinean au un cuprins idillic, naiv, nevinovat. In ele se reoglinesce pe deplin caracterul Macedo-Románilor păstori.

Macedónele le putem împărți in Idille și Lyrice.

1) Idille.

Fragedimea păstorilor románi macedoneni pentru cile lor este proverbială. Ei iubesc oile ca pe copii lor. Când oile le mor, ei sunt tot așa de nenorociți ca și când le-ar mori copii. Când oile séu mieii sunt lanceđi ei le indrepteză vorbe resfătătoare și fragede. De unde se și vede in cântecele lor oile vorbind cu stăpênii lor. Acesta fragedime o esprimă frumos Bolintinean in Idillile sale.

1. In »Pastoriul murind« un păstor întrebat de oițele sale de ce suferă, de ce se consumă le spune că de când a apus dulcea lui stea (iubita lui), de când sufletul ei s'a dus pe vânt, lutul intr'un trist mormént de atunci vieța lui jună se tot vestejesce, pieră.

2. Testamentul unui păstor. Un păstor móre și adună oițele și le lasă cu vorba de mórte, că »de vor avea a suferi dela impilătorii greci, să suferă cu răbdare, și se vină să și spună dorul gréu la morméntul lui.«

»Câni grópa mea să-mi sape,
De zióra mea aprópe.
Și-mi dați armele o câni
Nu la Greci ci la Románi!

Și dați pila mea cea largă
Lanțurile lui să-și spargă
La Românul ardelean!
Paloșul la un Muntean!
Moldovenului să-i lase.
Arcul meu cel de mătășă
Calul meu la Albanes
Că — e drept, că e vitéz.*

3. »Păstorița și Miora.« O oiță trage de mărte, ea rîgă dar pe păstoriță să nu spună mamei sale de mărtea ei, să nu o intristeze, ci să-i dică că ar fi dat'o în dar la o fătă de imperat. Păstorița 'i spune că maica oiței a perit într'o nîpțe de urgiă »Numai voi ca să trăiesc . . . Nu mai am ce se iubesc!«

4. »Lupta în pădure.« Să descrie fôrte frumos lupta în cîntare între Ziora (Rosa) și Pastor. La capet Ziora se dă invinsă păstoriului, care a încins'o cu un dulce dor.

5. »Lupta păstorilor.« Erau adunați mai mulți păstori. Să scôlă un păstor bătrân și dică: »Acel ce în luptă va fi învingător prin dulce cîntare, pe sinul unei mândru va da sărutare.« Să arătă doi tineri feciori cu fața plăviă. Unul cîntă mai frumos decăt altul. Sôrele apune și nici unul nu ajunge învingător, nici unul nu-i demn, nu câștigă sărutarea.

6. »La balțat.« Într'o sêra de êrna să adună o mulțime de păstori și păstorițe la balțat (clacă, ședătoria.) Lucreză, cîntă, jôcă. Să scôlă Lipă și în viersuri încântătorie petrece societatea. Un păstor sculându-se 'i respunde. Să nascé un dialog frumos de cîntări. La capet:

»Pastorița curmă cîntarea ei cea lină
Ea simte sinu-i tînêr de amor curat arđend
La dragul ei privesce și dragălaș suspină.«

Apoi adauge poetul:

»Feriți-vê de viersuri femei cu chipul blând!«

7. În »Fluturul și Flôrea« avem o convorbire dragălașă nevinovată, între un flutur și o viorică.

8. Amântul Cîliei. Un păstor să întôrce după o lipsă îndelungată dela Vardar. Dorul iubitei sale îl atrage cu fôrță iresistibilă. Întâlnindu-și oițele le întrebă: »Spuneți, spuneți dragi lilice unde e Cilia mea?« Oițele îi enareză cum a venit o dómna mare și a luat'o pe al ei car. Ea nu voia s'o înșotescă, dar în urmă cu ochii plini de lacrimi fu silită a-i urma lăsând oițelor:

Când păstoriul va veni
Ochiul lui în lacrimióre
Lipsa mea îl va topi
Spuneți lui cu îndemănare
Că într'o nîpțe de amar
A venit o dómna mare
Și m'a luat pe a ei car,
Că în rochiul de mirésă
Ea pe mine m'a înbrăcat
Și mi-a pus pe frunte lésă
De lilice de grănat.

Junele înfrânt de aceste cuvinte, oftéză adânc în nesce expresiuni pline de farmec după iubita lui.

Cătră aceste putem alătura și aceste dîoue romanțe

9. Copăciarul cînta acea tenacitate admirabilă a Româncelor, prin care dênsele au fost în stare a conserva atât la Pind cât și la Carpați dulcea lor limbă națională în decurs de atâtea vécuri vitregi. Un copăciar (Macedo-Român

renegat) rîgă conjură pe o fătă albă din Belița să-l iubescă, să-i devină soțiă, îi promitê, că îi va imbeta vieța în ospeturi, în resfătări și în petreceri, că o va duce la Sestița în palatele grădinele, băile marmurie a le sale; tôte sunt îndeșert căci »ea e fătă de română ér el e un copăciar.«

10. Fecióra din Milia (Amerul) întrebată pentru ce nu pörtă rose, crini, în cosițe, de plînge pôte pe tată, mama, soră séu dóră ursita neimpăcată? Ea nu plînge nici tată, nici mamă, neci soră, ci o dóre că în Milia »în biserica străbuna limbî străine acum resună!«

2) Lyricie.

Sunt multe ce nu au loc între Macedóne, căci materia nu li-e luată din vieța Macedo-Românilor, care pôte au fost înșirate de poet între acelea, pentru că au fost scrise în același timp și loc. Și aceea însă voim să ne ținem de împărțirea autorului.

1. Visul. În vis vede o femeică. Se descrie frumșetele aceleia. Ea îl invită să-și plece fruntea pre sinu-i de nea, și-i sărută buzele roșióre, să-i netedescă pêrul de aur.

„Însê mamă să nu ceri
Sê mai guști ușor plăceri
Bea acum să fi ferice!
Mâne mărtea 'i va dică
C'un suspin amar și greu
Astăđl este rëndul meu.“

2. În »La o viorică« se asemênă cu acea.

„Eu ca tine jos în lume
Am a trece pre sub vânt
Și ca tine fără nume
Mê vor duce în mormênt
Însê tu în frumșete
Strălucita-i un minut
Eu în scurta mea juneță
Đi ferice n'am avut!“

3. La ospet. Un tînêr invită junî și fete ca după muncă grea de véră, să vină să se așede, să-și petrecă la mésză, apoi se adreséză frumos cătră iubita sa.

4. În »Pêrul alb« un june bătrân se plînge de anii pierduți în tinerețe.

5. Înțelepții nebuni. Un bărbat deja bătrân se tânguesce đe iubita lui.

Mărire, nume, stare
Eu câștig mai puțin greu
Ca o dulce sărutare
Preste simul dulce al seu!
O cetate încungiurată
Tot de-a-una a căđut;
Ea remâne nemișcată
Orî-ce asalturi am făcut.
Pe-ale gloriei cunune
Capul meu am odihnit;
Ce mărire pentru mine
Tôtă lumea se supun,
Când eu însu-mi, sciți prea bine,
Ca un rob ei m'am supus.

6. Sfiiciunea. Un tînêr se căesce, că voind să cruțe debilitatea iubitei sale a părăsit'o pre cât-va timp, de care restimp s'a folosit alt june spre a i-o răpi, spre a-i câștiga iubirea.

7. Dăc'aveam putere. Dialog naiv între un tânăr și o jună.

„Dăc' eu aveam putere
A săruta
Astfel pre cât am putere
Gurița ta
Gura, sinu-ți de ninsóre
Nu aş cruța,
Ca un crin ardând sub sóre
Ai tremura!“
— „Corpul meu cel de ninsóre
Să nu săruți!
Neaua se topesce 'n sóre
Vai! să nu uiți!“

8. Femeia.

„O femeia-i ca o flóre
Are un profum ceresc
Și intocmai ca un sóre
Rațele ei strălucesc. —“

9. Armele noastre să fie cânturile, amorul, florile de pe fața iubitei, sărutările.

10. „La o păstoriță necredulă:“

„Toți sunt de-o potrivă 'n lume,
Toți făcuți dintr'un pământ,
Toți ne stingem fără nume
Intr'un neguros mormânt
Numai brațuți de ninsóre
O Cilia pot porta
Sub est jug de rosióre
Și de crini eu voi a sta;“

Din acesta, din poezia „Cilia culcându-se,“ din folosirea numelui de Cilia de vr'o 2—3 ori în idille, și din cele patru poeme adresate Tiliei ne vine a deduce că ambele nume de Cilia și Tilia sunt fictive. Și cele lalte poezii lyrice ca: „Amorul,“ „Marina,“ „La o păstoriță,“ „Cântecul nunții din Castoria,“ „La mormântul Ciliei,“ „Dora,“ „Ioana,“ „Blăstēmul păstoriului,“ „La o Grămușténă,“ „La o umbră“ ș. a. nu sunt lipsite de frumsețe.

Cătră aceste vom alătura și trei poeme descriptive în cari însă și elementul lyric își are partea sa însemnată.

1. „San-Marina“ în care se descrie foarte frumos momentul plecării păstorilor San-Marineni la ernarea pe șesurile Tesaliei, Macedoniei.

2. Românele din Cavaia în cari se descrie o calvacadă a Românelor Macedonene.

3. Edessa în care se descriu frumsețele orașului Edessa, astăzi Vodena și a împregiurimei cu minunatele cascade. ș. a.

Între Macedone sunt și doue balade: una de cuprins mai mic „Féta din turn“ și alta de cuprins mai mare „Zióra.“

1. „Féta din turn.“ Mult au suferit și sufer și astăzi Macedo-Românii de la Clerul corupt al Grecilor. Ei sug toate puterile de viață ale poporului Macedo-Român și în schimb

ii răpesc, persecutăză limba în biserică și scólă. Episcopul grec din Bitolia, își petrecea cu óspeții săi, când intrând o jună Română, Episcopul o întâmpină aspru: „Vrei să te măriti știu bine cu vr'o rudă cu un Tânjar! dară séu te lași de densusul séu te pun în închisóre!“ . . . . . suna vocea barbarului satrap al Fanarului.

Trec doue primăveri, fața ei s'a vestejit ochii în lacrimi s'au topit:

„De vrei să-mi fi iubită
Lanțurile ți voi sdrobi!“

Ea-i răspunde cu indignațiune:

„O prea sânté voi mori în durere părăsită
Însé nu-ți voi fi dorită, nici chiar servă nu-ți voi fi.“

Trec alte doue veri, se apropia mórtea crudă.

„Lanțurile ți voi sdrobi
De vei tu să-mi fi iubită.“

Ea-i răspunde cu dispreț:

„Sânté mórtea neînblândită
Vine acum a mă răpi.
Nu-ți fac nici o grea muștrare
Pentru câte sufer eu;
Dar te du la mândrul meu
Ce se abate de intristare
Spune-I, spune-i c'am perit
Dar nu-i dices că 'n durere
Pentru densusul vieța pieré
Să nu-i spui c'am suferit,
Ci să-i spuni că-s vinovată,
Că de mult l'am fost uitat,
Să nu suferé intristat . . .
Ci pre loc să fiu uitată!“

2. Zióra. — Almea femeia lui Muchtar Pașa nora tiranului Ali de la Ianina aprinsă de gelosia și invidia față de ghiarele favoritele lui Muchtar și mai ales contra Grecei Frosina, își propune să le părădă, spre care scop își caută să-și câștige pre sgărcitul Ali, mai ales aducându-i aminte cât se szeză Muchtar cu odori, petri prețioase pentru cele 15 ghiare favorite. — Lângă lacul azuratic al Ianinei, locuia frumoasa Zióra cu bărbatul ei, care fiind cam avut, îi propune să mergă împreună în alte țeri, până nu va escita pofta barbarului Pașa după averile sale. Nu-și terminase însă bine vorbele, când étă apare satrapul Ali în pragul ușei și prinđindu-i, dă pre Zióra gardei, să o aducă la Perama în închisóre. Acolo zăceau și cele 15 favorite ale lui Muchtar-Pașa. Puțin după aceea tot una câte una sunt purtate pre caic în mijlocul lacului care geme și înghite prada de 15 ori. La ferestra castelului din Perama stetea tiranul Ali privind scena cu desfátare.

Acéstă poemă plină de frumsețe are marele defect: că ne lasă nedumeriți: Nu scim ce s'a întâmplat cu Zióra. Perit'a și densusa în lac? Dar cu bărbatul ei? Apoi și altfel cuprinde doue acțiuni legate foarte slab împreună.

(Finea va urma.)

Detunata.

Dacă lumea e biserică lui D-zeu, atunci organele in ea le formază Detunata, trompetele acestor organe gigantice sunt stâlpii de basalt, ce s'ating de nori.

Șirul de munți, ce se întinde departe, este galeria demnă de biserică cea mare și muzica șerătoare a vântului pe piscuri e cântul religios al naturii.

Spun cei sciuiți că nici lumea n'a fost tot de-a-una tot lume, ne cum se fi fost lucrurile de la început, D-zeu mai scie de când, tot așa, cum le vedem astăzi. Dice că odată, in timpurile celea vechi, pe când lumea era mai tână și prin urmare mai bună și mai frumoasă, atuncea și munții erau numai cât moșinoiele, ăra Dunărea și apele cele mari erau numai nisce părașe, mările erau băltoce pline de brôșce, ăr de ômeni nici pomană. In unele țeri trăiau ținele ăr in altele gigantii sêu uriașii. In Ardeal au viețuit pe atuncea ținele, împărțite in mai multe republice; erau insê — precum ne spune tradițiunea mitologică, și câteva state urieșesc in Ardeal, dar acele paremi-sê că au fost regate despotice. Destul că ținele erau vecinele uriașilor și urașii erau vecinii ținelor, vedeti d-vôstră, cum suntem și noi vecini cu Nemți, Telieni, Muscali și cu alți, ăr ei sunt vecini cu noi, așa a vrut D-zeu. Dar precum intre noi și intre vecinii noștri sê întâmplă câte odată ceva vrajbă, cêrtă și neînțelegere, care ne îndemnă să facem rêmeliță, așa sê întâmplă și intre neamul ținelor și al uriașilor, ba câte odată li să ingroșă gluma bună ôra ca la Plevna.

Numai puținele ține scăpară din ultima încăierare, cele mai multe cădură in lupta pentru esistența, ăra uriașii începură a le prăda țera, că doră erau păgâni, ci-că păgâni nu-să ca noi, ca creștinii de Români!

Precând dar ôstea uriașilor năpusti asupra ținelor Ardealului și dărimă cetate după cetate pustiind patria ținelor; pe când bieteles ține fugiau desperate in tôte părțile, cu lacrimile pe obraz, cu pêrul despletit, unele fără crătintă, altele fără șurt dinainte, scăpându-și pôte numai bieteles revășele de dragoste; pe atunci s'a aședat, in ținutul unde ađi e comuna Bucium, in munții apusenii, un căpitan de uriaș, care ăra fieră sêlbatică faciă cu ținele, ăra grôza lor; de suflarea lui sê spăimentau și frunzele, de pășirea lui sê ingroza căprioăra, ăr de răcnetul lui tremurau urșii și mistreții ca varga; ăra uriaș și pace!

Atunci poporul ținelor — cât a mai scăpat din clacă — s'a retras intre munți dinaintea acestui uriaș turbat, fără sa se pôtă odihni dinaintea lui chiar și aci — afară de o țină, care remase ascunsă in codrii deși ai munților. Eu cred că țină acêsta a cântat mai in taiu:

In munți e libertate,
Căci ațburii cei rei
Din văi, nu pot strebate
Prin aer sus la ei!

Șoptele ei ne va fi talmăcit apoi poetul nostru Andreiu Mureșianu.

Dar âst căpitan al uriașilor, ce și-a fost aședat in Buciumanî quartirul general, avea un fecior — apoi ce fecior! frumos și cu putere cât să-i mai afli părechia, apoi avea o inimă nobilă — gândeai că nu-i fecior de uriaș, in mai multe rëndurii a dovedit curagiu atât de mare, cât chiar uriașii 'lă numiau erou, adică vitêz. După invingerea ținelor a locuit și el la Buciumanî — adecă coala unde-si ađi Buciumanî —

cu tatăl sêu; insă nu-i plăcea nici de cum de singuritate și pentru ca să o alunge de la sine, începu a vena prin munții străbuni, seculari, prin Conțul și Corabia, prin Frasinul și Vulcoiu, prin Găina și Dealul mare, și el mai scie pe unde: cine sê mai scie pe unde âmbă vênătorii decă es din casă?

Feciorul uriașului se chiamă Dalcar, ăra frumos, ci-că ăta pentru ce cucerise inimele multor fete de uriaș, firesce fără vôiă, purtându-se rece faciă cu tôte, căci încă nu cunoscea dragostea. (Cine scie cum s'o fi numit asta pômă in limba uriașilor?)

O dată vênând, — patima sa de vênător l'a depărtat de locuință și a innoptat in munți. Acolo s'a culcat și din depărtare străbăt la dênșul zare de foc, — după care auđi apoi un cântec de harpă. Cugetați că l'a mai ținut locul după ce auđi cântecul? De unde? indata a plecat intr'acolo și ce să vedă — nu după mult âmblet — a dat de o țină cântând din harpă.

Cum dete țină de veste că o vede cineva, să retrase spăriată, dar junele o linisci ăicându-i: nu te teme, ănișoră, nu fugi de mine, nu-să spăima ciumei nu-ți voesc nici un rêu, ba din potrivă îți vor tot binele. Aș dori sê te vedă in tôte viața mea și sê nu-mi mai ieu ochii de pe tine; nu fugi dară, și stai să te vedă mai bine. Ținera țină sê îmbărbăta la cuvintele junelui, pierdu frica și-lă aseptă până sê apropiă de ea, atunci i ăise: Vei fi obosit bădiță, vino și te odihnesce. — Ôre mai e de lipsă să vê spun că amêndouii tineri sê in-îndrăgostiră foc din aceea clipită? Nu, fie-care va ghici că Dalcar a început a iubi pe frumoșă Ocna — așa sê chiama țină — încă din minutul când a auđit'o cântând in harpă, fără de a o vedea, și Ocna încă începu a iubi pe Dalcar de când i auđi cele dintăi cuvinte incurăjetore: ăc' așa sê începe dragostea!

Dalcar sê reintôrse a dôua ăi a casă, dar nu ca până atunci, par că-i lipsea ceva, se afla cam nu sciu cum, gândeai că-i in loc strein, așa ăra de gânditor. Tatăl sêu, vulpe bêtănă ce ăra, cum vede una ca asta, indata pricepe că Dalcar e îndrăgostit, ci nu-lă muștră, dar nici nu sê pôte răbda să nu-i ăică una-alta, cum fac toți părinții: »Dragul meu copile, cam ved eu ce-ți lipsesce, cam gândesc eu ce bubă ai, de esci așa pe gândurii; nu face insê nimic, așa e lumea, așa ne am pomenit și așa ne vom sfârși, la feciorii li-au fost dragii fetele și la feteles feciorii; una insê bagă de sêmă, să nu te pună păcateles să te îndrăgostesci de țină, că sunt neam slab blêștămateles de ține și cel mai dușmănos cătră noi, cătră neamul uriașesc. M'am și jurat, copile, m'am jurat pe barba mea, că voiș sterpi tot neamul ținelor, de acea sê nu cutezi a iubi o țină, ba tocmai dimpotrivă să fii cel mai neimpecat dușman a lor, precum sunt eu tatăl têu și precum sunt ele cătră noi; așa te ié pe sêmă — copile! Cam așa sfătuiă tatăl pe copil, dar copilul cât ômenii, ba și mai mare, cât uriașii, ascultă de ascultat cu cele urechi, ci picioarele tot 'lă duceau unde vrea inima, și nu unde ar fi voit capriții bêtănului. Mai in tôte ăia mergea la vênat, mai in tôte ăia

nu vena nimic, dar nu mergea odată să nu se întâlnească cu Ocna, cu ibovnica lui, care-lu ascepta cu atâta dor și cu atâta dragoste, cum numai ținele sciau să-și ascepte drăguții. Mult timp petrecură ei în această iubire infocată, multe zile le au fost mai dulci decât mierea tuturor stupilor din lume, multe césuri mai plăcute decât toate plăcerile vieții, dar ah! și ei fura scoși din Arcadia, și ei trebuia să recunoască adevărul Țicalei

După dulcătă — venin!

De câte ori să despărțeu, tot de-a-una trebuia să făgăduiescă Dalcar că mâne era-și va căuta drăguța, până atunci ea nu-lu lăsa din brațe, ér după ce auđa făgăduința întărită cu jurământ, îl săruta de despărțire, un sărutat lung cât o Ți din postul mare, și se duce cântând cătră pescera sa, uitându-se adesea în urma iubitelui ei, care încă-și arunca cam ochii preste umér. Améndouii erau fericiți, dar și nefericiți tot odată fiecare sciea ce sciea, el sciea că Ocna îl așteptă cu iubire și Ocna sciea că Dalcar vine de bună sémă, după cum au fost înțeleși, și nici odată nu trebuia să aștepte prea mult, dar un neastempăr se incubase în améndouie animile și era destul pentru de a le face nefericite.

Odată însă trebui să ascepte țina pré mult, mai mult, ca până atunci, și iubitul nu se mai ivia; mii de gânduri îi trecură prin minte: ore nu s'a primejdut cumva? Ore nu-i bolnav, ore... ore... dar nu se póte, eu nu cred să mă părăsescă scumpul meu Dalcar, nu, el e cu mult mai bun, cu mult mai fidel, de cât se-și bată joc de mine, țicea Ocna! Deodată se vėdu incunjurată de uriași grosolanți, prostalăi, urii ca mieđul noptei și crunți ca nisce fiere sėlbatice; o mână aspră o prinse de piept, ea scóse un țipet și se vėdu căđind în urma mai multor lovituri cu arme ucigătore, se tãvăli în pulberea muiată de sãngele ei și horcăia de mórte.

Intr'acea vine și Dalcar și vėđendu-și drăguța mórta, — strãpuse cu arma sa pre ucigătorul ei, pre omoritoriul de țină. Ucigătoriul însă era chiar tatăl sėu, cea ce vėđend Dalcar, era ca nebun de durere, atât pentru tatăl sėu, cât și pentru drăguța sa. De durere a răcnit ca un leu iritat, ér la răcnetele lui dureróse au răspuns ca un echo trãsnetele rėsunátore; — după care deschidėndu-se pãmėntul a inghițit în sinul sėu atât pre fecior cât și pe fėtă într'un mormėnt. Ér căpitanul de uriași, gigantele cu anima de piétră, din preună cu totă óstea lui, a fost răpit în sinul vulcanului — care se deschise de răcnetele lui Dalcar în tunetele ceriului — și focul mistuitor îi prefăcu în piétră. Din trupurile lor, petrificate stând în picioare, se formară cuțile frumóseii Detunata, cari apar ca o óste petrificată.

Poporul mai țice, că: mult timp după aceea, âmbla pe aici în toate serile un duh, care ținea în mână o ceteră neğră, și cântând din ea — își alina dorerile. De aci apoi Detunata se mai numesce și „Pétră, lanta sėu cetera neğră“^(*).

Până aci, stimați cetitori, v'am spus'o după cum o scosei din notițele ce mi le făcu când cetii pe Kóvári Erdélyfólde ritkaságai: étă însă ce țice poporul de ađi al Buciumului despre frumósa și maiestósa Detunata:

^{*)} Nu se numesce ađi de cât Detunata, orí Pétra, cum vom vedea mai jos. I. P. R.

Detunata nu a fost de când lumea, tot Detunată; ea e făcută, bună óră cum facem o șură, o casă, orí altă clădire din material de — lemn, numai cât, de bună sémă e făcută de mână de uriaș. Urđitoriul ei a fost o fėtă de uriaș. Ea mai avea o soră. Ambele se gândiră să facă câte o cetate, și-și făcură, una »Detunata stãncósa,« ér alta »Detunata flo-cósa**).

Și una și alta lucrară bărbătesce, dar de o dată, când erau mai gata, țise una din ele: soro, gãti-vei tu cetatea pe Sãmbătă sėra? Intrebata rėspunse: De va voi D-đeu, așa cuget că voiu gãta-o; dar tu? — „Eu, țise cea laltă, orí va voi D-đeu, orí ba, tot o gat pe Sãmbătă sėra, încă de nu mai curėnd. Și lucrară mai departe. Dar colo Sãmbătă sėra, Detunata stãncósa era gata, frumósa, luminósa, până 'n ceriu de 'naltă, cum numai la uriași s'a potut vedea. Cea laltă soră nu-și potu gãta cetatea, din causă că lucra fără voia și ajutoriul lui D-đeu și — ce lucra țiuva se surpa nóptea. Din astă causă, atât se mânia de tare pe soro-sa și pe cetatea ei cât, luă un bolovan mare, cât un deal, și trãsni cu el în cetatea cea pompósa a sororei sale; acea s'a scuturat din temelă, s'a ruinat mult din ea, s'a prefăcut de loc în piétră și i-a remas numele „Detunata. — Se pare însă ca această legendă nu e adevėrat relativă la Detunata, căci pré sémėnă cu cea relativă la Orlea și Retezatul, din țera Hațegului.

Altă legendă țice:

Un jidov voi să-și facă cetate mare puternică aci. A și început la lucru, dar asta s'a întėmplat pre când erau și Jidovii nezdravini, giganti, uriași — adecă de când era lupul cătel. S'a pus deci Jidovul uriaș la lucru, și a lucrat, și a lucrat până era la ceriu. Dar în ceriu nu potu intra, căci pelița ceriului e fórte tare. Decí i trebuia un sfredel să sfredelėscă ceriul, adecă bolta ceriului. Sfredel nu avė la îndemână. Trimite deci pe femeia sa, pe jupãnesă Ruchála, jos după sfredel. Acea a mers în joc, cum a mers, cam cu greu mare, dar când fu la suiș, se obosia fórte căci era împovărator. Decí suind cu greu mare, când o mai părăsiau poterile, începu a blãstėma: Dare-ăr D-đeu să te prãpãdesci și să te faci stan de piétră! și atunci paff! un tunet nimeresce cetatea Jidovului atât de bine, în cât o ruinează până în temelă și se face piétră. Jidovul și Jidovóica zac ingropați sub ruinele cetăței care încă fu edificată de lemn, și se petrifică după blãstemul jidovencei și ađi se numesce Detunata. — Eu cred însă că poporul greșesce și cu astă, ca și cu cea anterióră, asta, a doua legendă paremi-se că relatėză mai bine la „Jidovul« (Zido-vár) de lângă Zlatna, de care vė voiu spune cu altă ocaziune, când voiu dispune de timp. —

Altă legendă, și această mi se pare că relatėză mai bine la Detunata, țice că a făcut'o o fėtă de uriaș. După ce a gãtat'o, a voit să să suie în vėrful ei pe din afară, călare pe o pajură, nu pe din lãuntru, pe trepte. Se pune deci călare pe pajură și pune merinde pajurei un hou fript și o bute de vin. Incepe pajura a se înălta, și unde flãmãnda 'i tot da din carne să mănãnce și din vin să bea. Dar în dar 'i fu

^{*)} Sunt doue piscuri de piétră situate în liniă de la sud spre nord, piscul de cătră sud e ocólit și acoperit cu pădure și tufari, de aci »Flo-cósa;« cel nordic e pleșuv în vėrf și din partea lui sudică și vestică; de aci »Pétră,« orí Detunata stãncósa. I. P. R.

incercarea, căci pajura și găta totă merindea și tot nu potu — ajunge în vârful cetății, că dóră era mare, până 'n cer. Mai înălțându-se flămândă, tot mai sus și mai sus, o părăsiră puterile, incepu să cadă la vale și atât pajura cât și féta vedeau bine că nu e modru să ajungă vii la suprafața pământului. Féta, în desperarea ei, incepe a blăstema din spatele păjurei celei cu două capete »Tune-te D-șeu și te facă pétră, cetate blăstămată; nu-i destul că m'am necăjit cu tine până te-am făcut, acum 'mă mai mănă și capul!« Ruga-i fu ascultată. Când cădea ea cu pajura jos și se făcea praf și cenușă, cetatea încă se prefăcu în piétra — căci féta o făcuse de lemn, și un tunet o nimeri atât de bine, de remase numai cât să vede. Detunata i-a rămas numele. Nică păjure cu 2 capete nu s'au mai vădut de atunci, nică fete de uriași, și nică cetăți așa de mari cât se ajungă cu vârful în ceriu! Așa mitologia poporului.

În adevăr însă Detunata e un pisc de pétră. Apare ca o casă uriașă, în mijlocul unui izlaz, înaltă pe vre-o 200 coți și în periferiă de vre-o miie de coți. Ađi apare ca și când ar fi avut când-va o periferia cercuală, rotundă, și i ar fi cădut partea vestică. În Europa, numai despre Scoția se ăice că ar avea asemenea lucruri.*) Prea bunul nostru monarch încă fu la Detunata în 22 Iuliu 1852; Buciumani, neași Română fără pic de corectură ori amestecătură, i făcură mesă de pétră chiar față cu stânca. Mésa imperatului, tronul și lăvițele din giur le au făcut numai căți-va Buciumani de omenie sub conducerea preotului român gr. cat. Iosif Ciura din Bucium-Șesa și a lui Alexandru Macaveiu primar tot de acolo. La facerea mesei imperătesci, a tronului și lăvițelor se folosiră numai de matertal ce li 'lă imbia Detunata, bārne de basalt, în greutate de câte 15—20 centinare, și erau prinse la olaltă cu scóbe de fer și cu plumb vėrsat. Patru săptămāni inchiare lucrāră Buciumani neobosiți cu preotul și primariul lor de atunci la astă mesă uriașescă; dar și aveai ce vedea, privindu-o: Mésa avea o lungime de trei stānjeni și o lăjime de

un stānjen și pórtă inscripțiunea: »Mésa Imperatului FRANCISCU IOSIF I. din stean european și vertute romana la an MDCCCLII,« și pe tron era scris »Viribus Unitis.« — Aceste le gravasē prea demnul preot amintit, d-l Iosif Ciura, care și ađi mai e între noi, după un servițiu de peste 40 ani, le gravase în basaltul cel tare de care numai Detunata are, cu litere principale și le colorasē negru, ér numele scumpului óspe, numele bunului împérat și Viribus Unitis le aurise.

Acēsta lucrare grandiosă, demnă de un popor ca Buciumani, ar fi putut servi de monument etern lângă muma-sa Detunata, de fală Buciumanelor și de serv fidel și stabil miiilor de călători și turiști ce caută pe mamă-sa, pe vechia jucăreia a naturei, însă invidia și maliția dușmanilor tronului, dinastiei imperătesci și a neamului și virtutei române îndată după trecerea amentitului monarch — l'au dărimit peste nópte prin nescari argați scelerăți de ai lor, ér numele împératului și totă gravarea română o au scobit, nimicindule astfel încât nică urmă să nu le mai rămāie. Singur spațiu oblung, vis-à-vis cu Detunata a rămas neatins de mână inimică, și servește și ađi ca loc de petrecere óspeților visitători.

Aci 'mă vine a minte și întepăturile numelui împératului Ferdinand I. de pe statua aflătoare pe calea publică la Sfârleaza în Bucium-Cerbu, înfipte prin baionetele ungurilor, cari putură scāpa pe acolo cu viața 'n dinți din a două bătălie hatvaniană, cari întepături se pot vedea și astăđi ca semne de fidelitate și grătitudine cătră bunul lor rege apostolic de odinióra.

Dar ne depărtarem de Detunata cam tare, suntem trei kilometri departe de ea, suntem pe drumul ingrășat cu sänge patriotic românesc și unguresc în nefericitul an 1848 și 1849, Detunata a privit la măcelul de atunci și par că ne ăice: mei ómeni buni, lăsați pisma de o parte și ve aduceți aminte: unde intră cėrta 'n casă, de acolo norocul esă!

Ioan Pop Reteganul.

Dumineca.

Însēmñatatea unei sėrbători se póte vedea numai la famili, unde religia purcesă din inimă n'a prins a fi înveninată de acel liberalism modern, care innecă și sugrumă ori ce credință.

Avuții și sburdații au Duminecă în fie care ăi — séu nică când. Traiul lor e neschimbat; ajunul nu are pregătiri, ér sėrbătórea nu le dá odihnă. Vięta li-e neintreruptă serbare — ori continuă monotonia. Nu ostenesc în lucru, dar nică nu se bucură de repaus. Presera nu-i îndemnă a reintra în sine făcend socotelă despre bunul și rēul ce i a stāpanit — ér clopotele Duminecei trec prin' auđul lor fār' a deștepta acea sufletescă împăcare, cu care seruți ceriu . . . pământ; frate și dușman.

Gāndirea lor rotéză pre lângă ori ce, nu însă pre lângă credința ce isvoresce pietate, dragoste și înțelegere

omenescă. Ca sclavi a plăcerilor momentane își rid de cele sfinte — rămānend reci în fața familiei și a societății.

Acest scārbos rēu aflānd imitatori a inficiat și acel strat de ómeni, care muncind cu comerțul, industria și plugăritul își implineau datorințele, așteptānd sėrbătórea spre a da domnului ce e a Domnului.

Cāt dor aveau de aceste Dumineci, cum se mângāiau în ele de restristele avute și cum se întăreau în nădejđi noi?

E mare binecuvēntarea unui ceas, în care odihnesce condeiu, barda și sapa — ér tu reasumēnd esperințele unei septemāni inchei șirul ăilelor ca un episod din vięta.

Duminecă e, și noi în pacea ei ne aducem aminte de tot ce iubim, séu invrednicim cu interes. Ce linisce selășluesce în sufletul nostru, și cum de adevėrat compătimim pre acei nenorociți, cari smēncinēndu-se ticăloșesce n'au sėrbătórea — astăđi e ca eri . . .

*) Veđi Erdélyország ritkaságai de Kővári László, § 64, § 65 I. P. R.

Cine a urmărit friguroasă patimă a câștigului, va recunoșce că o Duminecă perdută, e pentru veci perdută. O poți jerfi unei trebi grabnice — a o readuce însă nu poți. — Te poți culca și în ameazul mare, cine te oprește? — — Dar vai! lipsit remăi de odihna nopții, și de acea desceptare serină ce îți arată zorile ca o prevestire de bucurie.

A trăi nu e sinonim cu a sburda; a trăi e a lupta. Măhniți urmăim une ori scăpătutul sórelui, câte o lacrimă se avântă pre gene — și totuș în faptul dimineții, sufletul ni-e imbogățit cu credința a lupta mai departe.

Cum e nóptea după ăi, așa e Dumineca după muncile septemănei. Să-o petrecem dară deosebit de obicinuintele celor șese ăile. Serbătorește din lăuntru și din afară, se nu uităm că chiar odihnind putem săvârși fapte care fericesce și nobiléză . . . .

Trei ani sunt, de când mi s'a intipărit icóna unei Dumineci petrecute la sat, la ómeni fără cultură modernă — dar cu temelie moravurilor, ce har! ceriului întâlnim adese la poporul din opincă.

O septemână de lucru se incheiase — prin nisece zori luminóse se ivi ăiua inchinată lui D-ăeu.

Erî séra s'a întors tatăl familiei cu plugul, arase tóte locurile. Lunî va eși cu semênța, preste care ceriul va revêrsa darul său.

Intr'aste mama scuturase pravul după păreți, vărui vétra, sterse icónele și ferestrele. N'a uitat scuturarea așternutelor și pânzetură curată. Apoi eșind în cuină a scos pânea din cuptor — cum adecă se cuvine în o sâmbătă. Pânea era négră, dar bine frământată, și coptă în cât îți gădălea gustul prin aburul ce esala.

În grajd s'a curățit, nutrețul s'a pus cu grijă — curtea era măturată și diferitele acareturi puse la locul lor.

Ochiul mamei a cercat de tóte. De animalele muncitóre, de hóre, de mulsul vacilor — apoi a întrebat cum s'a arat, și ne-a poftit la cină.

După apetitósă mănecare, a scăldat copilașii. A mai căștigat pe vétră lemnele de foc, ca astăđi să pună numai o aschiă aprinsă sub ele. — Mai la urmă a scos schimburile de serbătóre — cămeșile cu tinari, și peptarele noi. Apoi fiind și târđiu s'a culcat c'un: Dómne ajută! rostit din inimă.

Cu tóte ostenelele de ieri — toți cei mai mari au mănecat la biserică, căci nu inderșert e Duminecă!

Sórele încă serbătorește, prin mênre și luminóse lucriri. Porumbii sbóră gurluind de-asupra capetelor nóstre, cocoșii cântă, Bălan s'a lungit ascuținduși urechile — ér mița se întinde peste prag, semn că vin óspeți.

Cât dai cu ochii, e măturat înainte caselor, fete cu cânăți pline ascéptă în loc trecerea celor mai în vêrstă, căci e rușinósă mojiția acelu care le trece drumul.

Serine sunt fețele tuturor — serină și-a tatălui ce găsește vrênda unei mese cu bucate, cum adecă le-a lăsat bunul D-ăeu. Ridicându-se mésa cetesce în vechia bibliă — noi ascultăm, dar bunica ascultă așa, încât bêtrăni ei ochi plutesc în lacrime.

A bună séma gândesce la alte timpuri, când casa era mai plină de ómeni, și mésa mai plină de talere. Chipurile iubitorilor i se redică în aducerea aminte, și ori sunt ei în depărtare, ori afund sub gliele verđi — ea vede în acest serbătorec ceas, pe toți în giurul ei.

Auđindu-se clopotele — mici și mari, tineri cu bêtrăni în pași soleni plec la „slujba mare.“

Preotul e cu pèrul ca zăpada, — din vremea când se socotea de mare păcat a face Dumineca „clacă“ pentru a căra paie, lemne, ori însuș cucuruzul. El e întâiul ce ascéptă, și simte îndestulare vedând că nu inderșert au sunat clopotele.

Din altar vestesce el cuvântul lui D-ăeu, și adevêrata pietate i tremură glasul. Poporul își pléacă capul — școlari cântă, conduși fiind de un invețator consciut de serioșitatea chemării sale.

Mulți au eșit de acolo, întăriți de puterea religiei!

După améđi cercetarăm honoratoriți, plecând de la ei spre „joc.“

În un cerc supraveghiat de subalternii primăriei, se învêteau fete și flăcăi răpiți de veselie tineretei. Și unii și alții sunt figurî sănătóse — cei drept ele sub sulemenirea nebună n'au acea expresiă naturală, care e podóba fețelor frumóse ori nefrumóse. Ce te impacă de astă greșală, e gracia mișcării și sprintenia corpului.

Curăția vesmintelor, e esemplară. Cămașa, pótele sunt albe ca flórea, — broderia lor întrece tóte broderiile Domni-sórelor de prin pensionate. Desemnele sunt artistice, ér combinarea colorilor de gust rar. Ce ar trebui delăturat e „aurul.“

Intr'aceste veselie e neinteruptă. Flăcăi nu se cruță. Invederat că jócă din plăcerea jocului, și nu din alte interese ascunse. Chiotesc câte una, încât mirare că nu întineresc și bêtrăni. O scădere prin Bănat e, că „hora“ s'a dat uitărei. Acei ce-o știu, ar face bine respândindu-o printre țerani, căci ei ar ținea-o mai în cinste, ca acei ce în programele balurilor pun de tóte, numai jocuri strebune nu.

Intorși luarăm o gustare, și în trăsura cătră zidurile orașului nostru. Séra era admirabilă. Pe ceriul vènet luna plină, ér giur de giur tăcere neclătită, — tăcém și noi cu pepturile emoționate.

Gregoriu Alecsandrescu ăice: „o ăi bună fericită, e o parte din vecie,“ — resimțind adevêrul acesta, prin sufletele nóstre trecură sùvenirî multe, lângă ele cu drept cuvânt au adaus și asta neuitată Duminecă.

Emilia Lungu.

V A R I E T Ă Ţ Î.

(Castelul regal de la Sinaia). Ilustrațiunea noastră de pe pagina 515 represintă castelul regal din Sinaia, reproduc după o fotografiă anume pentru fóia noastră. Castelul nu este încă de tot terminat, đeci nici istoria sa nu este scrisă, étă pentru ce nu suntem nici noi în stare a da câteva amênunte, după cum am fi dorit.

(Jumele Bonvivant, veđi ilustrațiunea pe pag. 523). Piccolo îl chiamă pe eroul nostru, el este dară din țera classică a Lazzaronilor, și un maestru în fumat. Ce-i pasă lui, că Virginia (așa se numesce soiul de țigări ce are în gură) este ruptă pe la mijloc, și că fumul ese precipitat prin acea ruptură; el se delectéză cu ochii și suplinesce astfel plăcerea, pe care o

perde la gust. Acest desemn este luat după natură, Piccolo există în adevăr, el a servit de model și sculptorului Marsili Encilio pentru statua sa numită „Prima încercare.”

L I T E R A T U R Ă .

Coroña Sierului

Roman de Gregoriu Maior. Cluș 1883 Tipografia lui M. de Magyar. Un volum în 8° de 154 pagini. De vânzare la autor în Blaș. Prețul nu-l șcim.

Am citit romanul acesta de la început până la sfârșit și, de ore-ce ținta principală a fôiei noastre este, ca să contribuim cu toate mijlocele la promovarea literaturii noastre beletristice, venim a da aici o mică dare de sémă despre această scriere.

Autorul „Coroanei sierului” este încă foarte june, acest roman este prima sa încercare pe câmpul literaturii, o încercare, care denotă mult talent, și o fantasiă prea bogată, merite destul de valorose, pentru a îndemna pe domnul Maior de a continua cu zel pe călca apucată. În spiritul D-sale se găsesc toate calitățile, care fac pe un bun scriitor, și ceia ce-i mai lipsese, își va putea dobîndi prin studiu și prin rutină.

Mai întâiu i lipsese un stil, cum să dicem, - academic — căci nu aflăm alt cuvânt. Autorul este un adept al școlii Blașene, și scrie așa cum a învățat în acea școlă. Nu vom nici decum să denegăm valoarea acestui stil, dar este prea specific, prea sistematic, prea radical, decât vè place acest cuvânt mai bine. În scrierile poetice limbajul erudit al unei școle separatistice nu este la locul său, aceste scrieri trebuie să vorbească în graiul poporului, ca să fiă înțelese, apretiate și gustate de popor. Pasagie ca: Nice una dată, preintre rațiile lunei, coline înrescute cu arbori, una umbra continua, și altele asemenea ne vatămă noue cestor laltî, care nu suntem deprinși cu asemenea expresiuni, urechia și ne strică prea mult plăcerea de citit.

Dar acest defect nu este nici decum esențial, cu atât mai puțin, fiind-că autorul știe să aplice chiar acest stil nemlădios cu atâta virtuositate încât am putea lesne trece peste el. Un alt defect este, care detrage scrierei D-lui Grigorie Maior, aprôpe totă valoarea artistică și asta este: grămădirea a prea multor întâmplări nemotivate, unele chiar de necredut. Așa de exemplu eroina romanului, o fétă de baron, are putere de mörte și viétă asupra unor iobagi, și o exercitèza în done rânduri pentru a scăpa pe un bătrên preot. Dispare de trei ori sub circumstări, care lasă să credă pe unii dintre personajele romanului, cumcă ar fi mörta, a treia ôră este chiar inmormentată în totă forma, astfel încât chiar și lectorul trebuie să credă că acum ar fi murit în adevăr, dar totuș reinviétă și încă într'o manieră foarte complicată. Apoi un baron ungar, tatăl fetei, un om crunt, nemilos față de Români, la cele din urmă, și tocmai după ce Români s'au sculat în contra Ungurilor la 1848, se decide în urma unei simple recomandări și laude din partea unui alt Ungur, se decide dicem a adopta de fiu sufletesc pe un Român, pe fiul acelu preot persecutat de el și scăpat de fiă-sa. Tot lucruri imposibile după psihologia și după logica consecințelor.

Prea multă și prea neînfrănată fantasiă. Ceva mai puțină, dar mai disciplinată ar fi fost de mai mare valóre. Cât despre caractere, apoi astea sunt cu totul nepronunțate ori contradicătore din un capitol într'altul.

Așa dară vedem că n'avem de a face aici cu un op de artă, și cu toate acestea repetăm, că autorul este chemat a culege mulți lauri pe câmpul literar, decât persistând pe această cale destul de spinósă, se va aplica studiului, dobîndînd astfel apoi și rutina trebuinciosă.

Cu toate defectele sale romanul Domnului Maior merită de a fi citit, și se va citi de mulți, ba chiar va mulțami pe

toți aceia care nu pun atât pond pe firul logic al unui roman, precum trebuie să pună un bun autor și un critic consciincios. Decă Dl Maior ar fi prezentat fantasiile sale sub vestmântul povestelor, decât evenimentele din cartea sa s'ar fi petrecut în domeniul capricios al basnelor, atunci ar fi mulțamit și pe critici.

(O excursiune botanică în România și Dobrogea de Dr. A. P. Alexi, profesor la gimnaziul superior românesc din Năsăud. Sibiu Tiparul Tipografiei Archiepiscopale 1883.) Un volum în 8° de 108 pagini. Costul unui exemplar 80 cr. seu 2 lei. Fôia noastră n'având pretențiunea de a urmări scopuri specifice științifice, nici nu putem apretia valoarea acestei scrieri a Domnului autor, care însă este deja destul de bine cunoscut, astfel încât nu ne indoim cătuș de puțin, că acest mic anunț din parte-ne va fi de ajuns pentru a îndemna pe acei dintre lectorii nostri, care cultivéză științele naturale, de a-și procura acest op.

(D. S. Fl. Marian) a depus la redacțiunea noastră o listă de prenumerațiune la „Ornitologia populară română,” constând din 2 tomuri fie-care din 25 côle de tipar. Tomul I. este deja tipărit, ôră al doilea e sub presă. Prețul opului întreg 4 fl. v. a. seu 10 franci. Invităm pe cetitori de a prenumera la acest op de mare valóre.

Deslegarea gâciturii din Nr. 22.

Amară este sörtea
Acelui ce n' suspend.
Așteaptă numai mörtea
S'aline a lui chin.
Mai crudă însă este,
Când aprigul destin.
Lovesce fără veste
În sufletul senin
Al unui fraged june
Ce n'a gustat în viață
Nici fiere nici dulcétă
Făcând tot fapte bune.

Bine a deslegat'o: D-ra Lucreția Horșia din Bia.

Posta Re-

dacțiunei.

D-lui I. B. Sibiu. Gâciturile ce ai binevoit a ni trimite sunt foarte bune, reclamă însă spese de care suntem siliți să ne ferim acum, căci veți bine, cum ne plângem de pagubă. Decă D-ta și toți aceia care se interesază de foia noastră ați bine voi a agita după puțină întru câștigare de abonați, atunci ar eși din publicațiunea noastră un jurnal cum nu s'a mai vedut printre Români, din contra însă, decât va continua neinteresarea publicului, vom încheia cu numărul 24 cariera noastră de redactori români.

Ordo Polifeu, Sibiu. Raportul D-tale ni-a sosit tocmai la încheierea numărului present, regretăm pre mult, că n'am putut să-l reproducem. Fôia noastră nici nu se pre potrivește pentru înregistrarea rezultatelor unei producțiuni, de ore ce apare numai de 2 ori pe lună și este devansată în această privință de jurnalele politice. Manuscrisul celalalt îl vom publica — decât vom mai trăi — în Nr. 1. din tomul II, căci pentru Nr. 24, avem pre mult material. Deu că am putea dice: „mai mulți scriitori, de cât cetitori!”

Erăș alăturăm o listă de abonament la acest număr tot o dată și un prospect. Rugăm pe on. sprijinitori ai întreprinderii noastre să agiteze în interesul susținerii publicațiunii noastre, și să ne inapoieze cât mai neintârziat listele de abonament, ca să ne orientăm, decât putem seu nu continua cu Noua Bibliotecă Română. Nrul proxin este cel din urmă din tomul I.